

HABARI

INFORMATION OM TANZANIA

43 årg

Nr 2 2011

Tema: Hållbar utveckling

TIDNINGEN HABARI

utges av
**SVENSK-TANZANISKA
FÖRENINGEN
SVETAN**

REDAKTION **e-post: habari@svetan.org**

Lars Asker, redaktör tel 08-38 48 55, mobil 0705 85 23 10
Friherregatan 133, 165 58 Hässelby

Erik Janson tel 08-6697739

Eva Löfgren tel 08-36 48 88, mobil 0702 11 98 68

Sten Löfgren tel 08-36 48 88, mobil 0708 90 59 59
fax 08-760 50 59

Folke Strömberg tel 08-91 73 27, mobil 0706 91 73 06
Årstavägen 113, 120 58 Årsta

PRISUPPGIFTER 2010

SVETAN-medlemskap inkl HABARI	300 kr
Familjemedlem exkl HABARI	50 kr
Ungdomsmedlemskap	150 kr
Prenumeration HABARI	250 kr
Enstaka HABARI	50 kr

(Äldre nummer pris efter överenskommelse)

Betala in korrekt belopp på SVETAN:s postgiro 35 95 50-1
– ange på talongen vad som önskas.

ÄMNESOMRÅDEN i tidigare HABARI

2/00 Tanzaniabilden, Förlag	4/05 Demokrati och utveckling
3/00 AIDS, Utbildning, Resor	1/06 Lake Victoria, ny regering mm
4/00 Mama Barbros skola, Litteratur	2/06 Alkohol
1/01 Dar es Salaam	3/06 Kvinnors villkor
2/01 Zanzibar	4/06 Utbildning
3/01 Utbildning, AIDS, Zanzibar	1/07 Swahilikulturen
4/01 Swahili	2/07 Jordbruk
1/02 Uhuru 40år, JOHA, skulptörproj	3/07 Investeringspolitik mm
2/02 AIDS, IT, JOHA Trust	4/07 Flyktingar
3/02 Bagamoyo, Missionssjukvård	1/08 Tumaini, snidade dörrar mm
4/02 Slavrutten, ekonomisk reform	2/08 Bildkonst
1/03 Lake Victoria med kringområde	3/08 Kina, NAI, Zanzibar mm
2/03 Kilimanjaro	4/08 Makondeskulptur, Kina, WIOMSA
3/03 Stödorganisationer, Tingatinga	1/09 SVETAN 40 ÅR
4/03 Urbanisering	2/09 Parlör, politiska makten, slaveri
1/04 Lokala språk och kulturer	3/09 Biståndshist., Tumaini, livshist.
2/04 Musik	4/09 Klimat och energi
3/04 Gruvnäringen	1/10 Musik
4/04 HIV / AIDS	2/10 Kibaha Education Center
1/05 Resor, turism	3/10 Hälsa
2/05 Forskning	4/10 Litteratur
3/05 Konst och kultur	1/11 Ungdom, Karagwe, ELCT mm

Omslag: *Teknikern Seydou installerar ett minivindkraftverk i byn Kemgesi, Serengeti.*

Foto: *Arthur Karomba, Windpower Serengeti Ltd.*

Kopior på enstaka HABARI-artiklar kan beställas från redaktionen – kontakta Lars Asker. Eftertryck eller utdrag ur artiklar får endast ske med författarens tillstånd. Citera oss gärna, men ange källan!

Myran Grafiska, Varberg 2011, ISSN 0345-437

Tryckt på miljövänligt papper

sid 2 - Habari 2/2011

SVETAN

www.svetan.org
BOX 22003
104 22 STOCKHOLM

E-post: info@svetan.org

Organisationsnummer
802006-3635

***

STYRELSE

E-post: styrelsen@svetan.org

Fredrik Gladh, ordförande
tel 08-647 08 87

Jon-Erik Rehn, vice ordförande
tel 018-38 13 21

Harriet Rehn, sekreterare
tel 018-38 13 21

Helena Stigsson, kassör
070-33 513 906

Lars Asker, ledamot, Habari
Rehema Prick, ledamot

Liisa Riihimäki, ledamot
Johanna Andersson, suppleant
Gumborg Hanses, suppleant

Birgit Eriksson, suppleant
Nestory Begasha, suppleant

*

LOKALREPRESENTANTER

Gunilla och Ronny Lundberg
Storgatan 86, 903 33 UMEÅ
tel 090-12 97 92

Olle Wallin

Övermorjärv 14, 952 93 Kalix
tel mob 070-2255057

Torbjörn Klaesson

Lillmossev 49, 663 42 HAMMARÖ
tel 054-52 23 64

Rehema Prick

Åtorps Björkv. 7, 443 31 LERUM
tel 0302-154 13

TANDALA c/o Bo Sahlée

Mariedalsv 56 E, 217 45 MALMÖ

*

STÖDPROJEKT

Skulptörskolan

Postgiro 465 9945-2

Projektkoordinatör Sten Löfgren

E-post: sten@svetan.org

Tumaini Children's Center

Kontaktperson Katarina Beck-Friis

E-post: katarina.beck@comhem.se

*

Bagamoyo Sculpture School

P O Box 89

Bagamoyo, Tanzania

E-post: bmsculpt02@hotmail.com

*

Tanzanias ambassad

tel 08-732 24 30 /31

Näsby Allé 6, 183 55 TÄBY

E-post: mailbox@tanemb.se

www.tanemb.se

ORDFÖRANDENS SPALT

Det är nu 20 år sedan FN:s konferens i Rio om miljö gick av stapeln, där Brundtland-kommissionen definierade Hållbar utveckling som "... en utveckling som tillfredställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov". Idag är fokuset ofta lagt på en del av det: klimatet. I centrum för lösningarna finns människan. Våra handlingar orsakar, men också löser, problem. Lösningarna kan vara enkla i vardagen där du och jag kan göra något, men samtidigt kan stora avgörande livsförändringar kräva en annan föreställningsvärld och moraliska ställningstaganden.

Hållbar utveckling är ett måste för att Tanzania ska kunna möta sitt utvecklingsbehov där befolkningen beräknas vara 70 miljoner år 2025. Hur ska Tanzania möta de behoven? En väg genom Serengeti? Att migrationen av gnuer förstörs eller att befolkningen vid Viktoriasjön kan tillverka och exportera sina produkter? Temanumret du nu håller i handen borde kanske också tagit upp vad jag kan göra i Sverige. För det påverkar hur Tanzania ska kunna nå en god levnadsstandard. Du kan skapa möjligheter för utveckling i Tanzania genom dina dagliga val.

Svetan har nu fått en ny styrelse efter årsmötet. Vi har fått med ledamöter från fler delar av Sverige för att möta det engagemang som finns runt om i landet. Det ska bli spännande att fortsätta att vara ordförande för SVETAN. Välkommen med dina idéer och insatser i smått och stort.

Fredrik Gladh

Hållbar utveckling – för vem?

Begreppet hållbar utveckling myntades för drygt 20 år sen och fick sitt internationella genomslag vid FN:s miljökonferens i Rio de Janeiro 1992. Hållbar utveckling definierades som en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov. Förutom ett långsiktigt tidsperspektiv så krävs för en hållbar utveckling att miljöfrågorna integreras med ekonomiska och sociala frågor. Tanzanias regering undertecknade Riokonventionen och använde begreppet hållbar utveckling som utgångspunkt i sin utvecklingsplan för det 21:a århundradet (Development Vision 2025).

Begreppet hållbar utveckling fick aldrig en entydig definition men har trots det ändå fått ett oerhört genomslag som ett begrepp för en önskad utvecklingsinriktning. Och detta beror just på att begreppet hållbar utveckling överläts till betraktaren att själv definiera utifrån vad vi själva vill lämna över till kommande generationer. Genom två exempel ska vi belysa svårigheterna med att definiera vad som är hållbart – det gäller två aktuella projekt dels ett planerat vägprojekt genom Serengeti och dels en ny "ekologisk" stadsplan för Kigamboni. Exempelen visar på svårigheterna att definiera hållbar utveckling; vad som är hållbart beror på betraktaren och dess nytta/kostnad av projektet, vilket tidsperspektiv man har, vilken kunskap man har osv.

EXEMPEL 1

Väg genom Serengeti

En planerad tjugomilaväg genom norra Serengeti har väckt en storm av protester såväl inom Tanzania som utomlands. Internationella forskare anser att vägen kommer att få mycket stora effekter på

De som kritiserar vägen vet inget om vad vi har planerat. Vi är alla angelägna om att bevara naturen. Vi kommer aldrig att kompromissa om detta. Vägen kommer inte att påverka djurens vandringar eftersom vi kommer att lämna en sträcka på 40 miles utan asfalt.
*Ms Shamsa Mwangunga,
Minister for Natural Resources*

Vägen kommer att bli början på slutet för Serengeti. Regeringen säger att vägen kommer att bli en grusväg (dirt road) men med den lösa jord som finns på plats så kommer inte det att fungera. Den kommer att bli asfalterad och inhägnad med stängsel för att undvika kollisioner med djuren.
*Mr David Blanton,
Codirector of Serengeti Watch*

världens största gnummigration. En nyligen presenterad studie visar att det nuvarande gnumbeståndet på runt en miljon

Tyvärr, era ekonomiska beräkningar av effekter på turismen har inte längre relevans. Uran, gas och stora guldfyndigheter har upptäckts runt Serengeti. Detta är enda anledningen till vägen. Serengeti är nu i början på en tillväxtboom. Tyvärr, som i de flesta liknande fall så kommer detta endast att gynna ett fåtal individer. Några få tanzanier och utlänningar kommer att bli de som drar nytta av detta medan det stora flertalet bara blir förlorare. Vi har fortfarande möjlighet att stoppa detta om vi kan få Kikwete att förstå att han kan få både turismen och gruvorna om han väljer den södra vägen.
Anonym Tanzanisk bloggare

djur skulle kunna reduceras till en tredjedel om vägen byggs.
Tanzanias regering, som hittills inte påverkats av protesterna, menar att bygget krävs för att området ska kunna utvecklas ekonomiskt. Vägen kommer att förbinda kusten med städerna vid Victoriasjön och bli en länk vidare till Uganda, Rwanda i

Den planerade vägen (Proposed highway), som ska förbinda Arusha och Musoma, kommer bl.a. att innebära en barriär för gnumnas årliga vandringar till Maasai Mara. En alternativ dragning av vägen (Proposed alternative route) har därför föreslagits av miljöorganisationer.

I och Burundi. Vägen genom Serengeti ingår i regeringens plan att förbättra kommunikationerna mellan Arusha och Mara regionerna. Det beräknas att när vägen är klar runt år 2015, ca 800 fordon kommer att passera på vägen varje dygn och prognosen för år 2035 är ca 3 000 bilar per dygn eller runt en miljon per år.

Kikwete gick ut hårt i presidentsvals-kampanjen och lovade vägprojektet men

Om den afrikanska kontinenten skall kunna lyfta sig ekonomiskt, mätta sin befolkning och erbjuda materiell välfärd, måste naturen exploateras. Allt annat är orealistiskt. Reaktionen på Tanzanias motorvägsplaner är faktiskt till sin kärna ett utslag av en rent nykolonial attityd.

*Lars J Eriksson,
ledarskribent, Skånska Dagbladet*

utan att ange några alternativa vägdragningar. Den alternativa vägdragning (proposed alternative route) som visas på kartan är ett förslag som framförts av miljö-

sid 4 - Habari 2/2011

organisationer men som helt har förkastats av regeringen. Världsbanken har också kritiserat projektet och erbjudit sig att finansiera den alternativa vägdragningen

Since the government gave us an order to stop developing the area, which has lasted two years, nothing has been done. Because of this, we haven't been able to develop our areas fearing that the authority will come and demolish our properties.

Mathew Christian

söder om Serengeti men hittills har president Kikwete varit mycket avvisande till all sådan hjälp.

Först efter det att regeringen fattat beslut om vägen så genomfördes en miljökonsekvensbeskrivning av en indisk konsultfirma. Rapporten som nyligen publicerats bekräftar en hel del av de problem som tagits upp av miljöopinionen. Man skriver exempelvis att en viss minskning av gnubeståndet är sannolik och att gnü-

Vi som bor i Serengeti ser fram mot att få denna väg. Det ger oss snabbare transporter till kusten och Dar och är bra för tillväxten av små lokala förädlingsindustrier. Det ger oss också möjlighet att utveckla en egen turismindustri som kan utmana Arushas turistmonopol.

*Arthur Karomba,
Kemgesi village, Serengeti*

Det som hotas är tveklöst ett av det mest storslagna och spektakulära ekosystemen i världen. Serengeti är ett exempel på hur turismen kan bidra till naturskydd. En ansvarsfull turism som anstränger sig är en positiv kraft i bevarandet av världens biologiska mångfald.

*Peter Westman, naturvårdschef,
Världsnaturfonden, WWF*

ernas vandring norrut till Maasai Mara i Kenya kommer att reduceras vilket får ekonomiska konsekvenser för såväl Tanzanias som Kenyas turism.

EXEMPEL 2

”Ekologisk” stadsplan för Kigamboni

En ny stadsdel för Kigamboni söder om Dar es Salaams nuvarande stadskärna planeras och en stadsplan med ”ekologiska” förtecken har nyligen presenterats. Planen som beställts av Tanzanias regering är ambitiös och sträcker sig över en kommande 20-års årsperiod.

Dar Es Salaam växer mycket snabbt och därför finns ett stort behov av såväl

We will be happy to see a new city at Kigamboni area.
Hussein

bostäder som lokaler för näringsliv, service och utbildning. Eftersom Kigamboni är mycket centralt belägen och har en låg exploateringsgrad idag så har myndigheterna förstås länge sneplat på detta område. Men en expansion kräver en omfattande utbyggnad av infrastruktur. Stadsplanen innehåller därför bl.a. två

Remind me of a French ghetto.@ The graves are full of indispensable men.
Anonym internationell bloggare

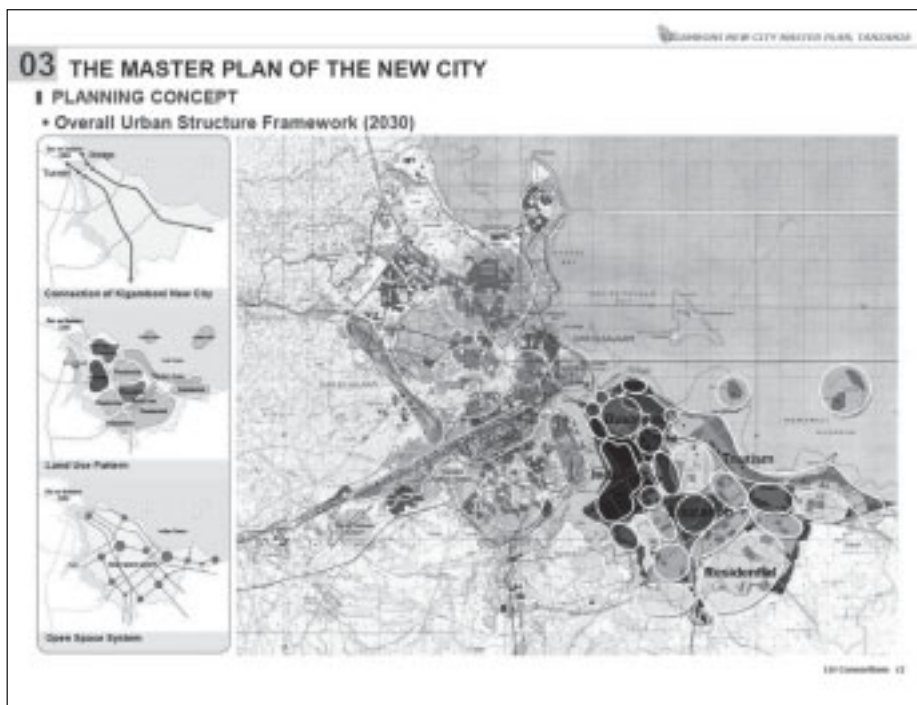
broar och en tunnel för att knyta samman denna nya stadsdel med Dars nuvarande centrum.

Men den nya stadsplanen väcker mycket frågor och har redan orsakat en storm av protester främst från boende i Kigamboni. Man begär tydligare besked om regeringens planer och hur de nuvarande invånarna ska kompenseras och erbjudas alternativt boende. Den nya bostadsministern Prof. Anna Tibaijuka har därför tvingats göra en rad akututryckningar till området för att lugna uppretade Kigambonibor som är oroliga för sin framtid.

Tommy Månsson

Tanzanias nya bostadsminister Prof. Anna Tibaijuka försöker övertyga boende i Kigamboni om fördelarna med den nya stadsplanen.

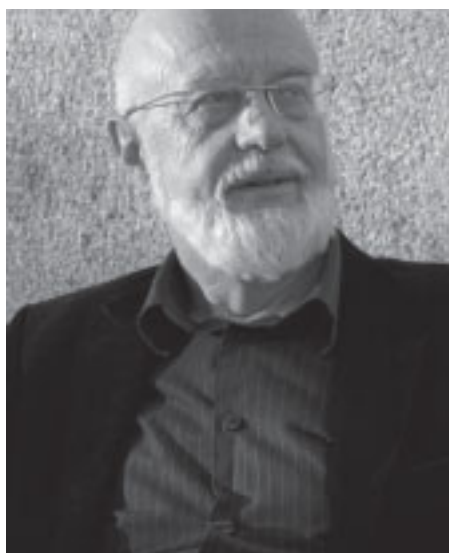
To develop the Kigamboni area is good but as a Kigamboni resident we want to see our rights. The people from land authority in Tanzania that was dealing with the city plan at Mwongozo area they bring us special my family to the difficult life. This because they took the land with very small amount from us. Now they don't need to give even the small place to keep a small house and that was an agreement before so if this will happen again at Kigamboni there will be a big war that never happen in Tanzania.
Wilson Adriano Kayil

Kigamboni residents, we are in a mess! Whose benefit does the project serve? Seriously, I do not hear that it is a project Wanakigamboni. Since when does the JK Government care about the predicament of the citizens? We don't want the project since it is a mess. We are unable to reverse what this dictatorial government has decided. My appeal to this to Kikwete – Give us what belongs to us the down trodden so that we move to places we deserve. Down with Tanzania!
Kapinga Mda

SVT2:s ”Resebyrån” hade i april två program från Tanzania, bl.a. har man besökt Zanzibar och Serengeti. Då tog man även upp den planerade och ivrigt debatterade vägen genom norra delen av Serengeti.

Parisagendans framtid

Bertil Odén och Lennart Wohlgemuth publicerade i februari på uppdrag av tankesmedjan *European Centre for Development Policy Management (ECDPM)* i Maastricht en studie om Parisagendan och ändrade relationer i Tanzania, Zambia och Moçambique mellan givare och mottagare av bistånd. HABARI har fått författarnas tillstånd att återge studiens sammanfattande kapitel översatt från engelskan och något kortat.

Kring millennieskiftet började många utvecklingsländer och deras internationella partners starkare driva betydelsen av ett tydligt ramverk för samarbetet mellan givare och mottagare för att parterna skulle kunna förbättra och effektivisera det. År 2005 samlades representanter från 91 länder – både mottagare och givare, från biståndsorganisationer, civila samhället och den privata sektorn och kom överens om en ny struktur för bistånd med effektivitet i fokus, den s.k. Parisdeklarationen. De hinder för effektiviteten som identifierats innefattade bristande lokalt ägarskap, ökad fragmentisering, höga transaktionskostnader och parallella system samt lösningar som inte anpassats till lokala förhållanden och behov. De åtgärder som måste till handlade om förbättrat ägarskap, samordning, harmonisering, resultatstyrning och ömsesidig öppenhet. I några länder ledde det fram till att man kom överens om att utveckla gemensamma biståndsstrategier (Joint Assistance Strategies, JAS) eller liknande länderplaner för att styra biståndsprocessen. Strategierna förväntades förbättra harmoniseringen av individuella givarländers strategier och reglera hur ägarskap, samordning och harmonisering skulle förstärkas över tiden.

Utvärderingar

Parisagendans genomförande har nu pågått i mer än fem år och resultaten har löpande utvärderats och anpassats efter erfarenheterna – under ledning bl.a. av en enhet inom OECD/DAC. De första

resultaten diskuterades i Accra, Ghana år 2008 och den fortsatta utvecklingen kommer att behandlas vid det fjärde högnivåforumet om biståndseffektivitet som ska äga rum i Busan, Sydkorea, i månadsskiftet november/december 2011. Odéns och Wohlgemuths studie avser att ge en kompletterande analys med en diskussion om hur Parisagendan översattes i handling i tre av de mest berörda länderna i Afrika: Moçambique, Tanzania och Zambia.

Analysen pekar ut ett antal frågor som försvårar att Parisagendans mål uppnås – de flesta syns i alla tre länderna. Trots en viss positiv utveckling, i synnerhet i fråga om harmonisering, är resultaten av agendan långt från vad som förväntades och dialogen mellan givare och mottagare går allt trögare. Med generellt budgetstöd som är den form som föredras av mottagarländerna och i princip även av en grupp givarländer har dialogen blivit mer politisk och givarna alltmer involverade i mottagarnas styrning av sina samhällen. Samtidigt finns ett inrikes tryck på givarna att visa synliga resultat på kortast möjliga tid. Det sätter press på givarrepresentanterna i dialogen.

Kriser

Alla tre länderna har under senare år stått inför en allvarlig kris vad beträffar fortsatt budgetstöd med resultatet att antingen har det överenskomna stödet frysts för en tid eller så har det aldrig betalats ut. Vidare har flera större givare aldrig deltagit i mottagarländernas JAS-processer. De har velat fortsätta att ha ett eget

utrymme och agera självständigt. Deras biståndsmål och metoder har ibland konkurrerat med eller direkt underminerat Parisdeklarationens principer. I alla tre länderna har den dialogstruktur som utvecklats blivit alltför komplicerad, vilket medfört kapacitetsproblem och högre transaktionskostnader än förväntat.

Vad ligger bakom?

Med nuvarande situation i de tre länderna i tankarna har författarna sökt ta reda på om den ändrade attityd som observerats i de tre länderna beror på:

- normala reaktioner efter en tid och att verklighetens problem och utmaningar blivit mer synliga;
- det faktum att förväntningarna var alltför högt ställda 2005;
- verkliga och påtagliga problem av teknisk och/eller politisk natur vid införandet av huvudkomponenterna;
- väsentliga förändringar i givarnas ställningstaganden såsom mindre stöd för bistånd från skattebetalarna i givarländerna p.g.a. den finansiella krisen;
- att man blundat för det ojämlika maktförhållandet mellan givare och mottagare i Parisdeklarationens process.

Författarna har funnit att alla dessa faktorer spelat in. Resultatet av alltför höga förväntningar har medfört att givarna missat underliggande problem som fanns från början, när biståndseffektivitetsmålen infördes. Några av dagens problem är av teknisk natur och kan lätt åtgärdas. Andra är av mer politisk natur och kräver stora

ansträngningar och långtgående åtaganden. Författarna har konstaterat att problem av mer politisk natur har sin grund hos både mottagare och givare. Dessa problem påverkar i synnerhet budgetstödet och har medfört ett visst mått av oförutsägbarhet för denna biståndsform. Att vissa givare inklusive de s.k. nya givarna (bl.a. Kina, Indien, Brasilien, Ryssland och s.k. vertikala fonder) har valt att inte medverka i den nya biståndsstrukturen, har starka återverkningar på om Parisdeklarationen kan införas effektivt.

Kritiken mot den nya biståndsstrukturen har ökat under senare år. Olika aktörer har ifrågasatt grunderna för Parisdeklarationen och dess legitimitet har därmed påverkats negativt. Givarnas otålighet, ökad press på att deras ingripanden ska ge omedelbart resultat och de många tekniska hakarna och politiska problemen i både mottagar- och givarländerna verkar minska det nya systemets legitimitet. Allt detta pekar på en risk för att Parisagendan bara blir ytterligare en modefluga i biståndets historia.

Återtåg eller framgång

Efter 50 års erfarenheter av utvecklingsbistånd är det svårt att se ett effektivt bistånd utan ägarskap, samordning och harmonisering. Att återgå till ökad givarstyrning och bombardering med projektbistånd skulle vara ett ordentligt bakslag och leda till ökad politisk polarisering och försämring av utsikterna till ett positivt partnerskap mellan länder i nord och syd. Projektbiståndets begränsningar kon-

staterades redan på 80-talet (de s.k. öarna av utveckling), men vad som är viktigare är att i den nu mer konkurrensutsatta och överbefolkade utvecklingssektorn med ökande budgetar skulle det helt enkelt bli för många projekt att administrera.

Det kommande högnivåmötet om biståndseffektivitet i november 2011 ger tillfälle att undersöka resultatet av olika pågående processer som syftar till att förbättra biståndets effektivitet. Författarna hoppas att deras slutsatser kommer att visa sig ha varit alltför pessimistiska, men är också övertygade om att de innehåller korn av kritiska utmaningar som inte får sopas under mattan av offentlig retorik.

Det är författarnas uppfattning att om Parisagendan skulle fallera vore det ett allvarligt bakslag för biståndseffektiviteten. Särskilt ägarskapet måste tas upp till allvarligt övervägande, eftersom utan det kommer aldrig biståndet bli hållbart. För att rädda de grundläggande förutsättningarna för Parisdeklarationen måste ett första steg bli att erkänna att det finns inneboende motsättningar mellan parterna som måste angripas:

1. på givarsidan ökad koncentration på kortsiktiga och kvantifierbara resultat, en kontinuerlig tendens till detaljstyrning och överoptimistiska förväntningar på hastigheten i överenskomna reformer, och

2. på mottagarsidan att utan tydliga förbättringar vad gäller styrning och ledning är det inte möjligt att skapa den nödvändiga tilliten som behövs för ökad samordning och programbistånd.

Matthew Matimbwi

– en eldsjäl som brinner för hållbara lösningar

Tanzania Renewable Energy Association, TAREA, och dess sekreterare ingenjören Matthew J. Matimbwi har under de senaste åren kommit att spela en alltmer betydande roll för att styra landets energisystem i en hållbar riktning. Tommy Månsson sammanfattar här ett samtal med Matthew om TAREA och om de utmaningar man nu står inför.

Tanzania Renewable Energy Association, TAREA, hette tidigare Tanzania Solar Energy Association (TASEA) men bytte i fjol namn för att markera att man måste arbeta med alla typer av förnybara energikällor och inte enbart solenergi. Matthew J. Matimbwi är sedan många år föreningens sekreterare och han arbetar aktivt på alla plan för att övertyga om behovet av att satsa på enkla, praktiska och hållbara energilösningar.

Marknaden har spelregler

Det är inte brist på teknik som hindrar en storskalig användning av hållbar energiteknik menar Matthew, det är bristen på ett marknadstänkande. Om man inte förstår marknadens spelregler och hur man bygger in ett kostnadstänkande i alla led så får vi aldrig ett hållbart energisystem. *–Nyerere is dead and all socialism is gone. All of us are just hyenas*

sid 8 - Habari 2/2011

grabbing for ourselves, är en av Matthews många grovkorniga repliker när vi sitter och diskuterar Tanzanias framtid. Och han ger många exempel på misslyckande där i och för sig goda energitekniska lösningar introducerats i projekt men utan att man funderat på hur man långsiktigt ska kunna ta betalt varken för de energitjänster som tillhandahålls eller för drift, underhåll och återinvesteringar. TAREA kan här spela en avgörande roll genom att fungera som paraplyorgan för de alltfler privata företag som nu börjar växa upp i landet. TAREA:s medlemmar är företag som tillhandahåller småskaliga energilösningar som solenergi (för såväl varmvatten, belysning och

matlagning), biogas, minikraftverk, småskalig vindkraft, förbättrad ved och träkolsteknik.

Investeringsfinansiering

För att den nya energitekniken ska kunna komma till användning krävs att de potentiella användarna har råd att köpa den. För detta krävs rättvisa spelregler och i ett inledningsskede olika former av subventioner – detta gäller i Tanzania såväl som i Sverige. Som ett led i detta har Matthew och TAREA genom aktiv lobbyverksamhet fått myndigheterna att avskaffa alla importavgifter och moms på importerade solceller. Man har också fått landets kooperativ (SACCOS) att vara med och finansiera småskaliga solenergi-projekt landet runt. Som ett resultat finns det idag ett stort utbud av solceller, alltifrån enkla sollampor till gör-det-självt-kit för ditt eget hus.

Godkända standards

Men den ökande importen av solceller har dock fört med sig att även en rad produkter, oftast från Kina, med dålig standard har kommit in på den tanzaniska marknaden. Kinesiska skitprodukter är ett stort problem enligt Matthew. Men TAREA jobbar aktivt med att höja standarden. Man har nyligen avslutat ett arbete med *East Africa Solar PV Standards* vilket godkänts av *East Africa Technical Committee* och *Tanzania Bureau of Standards*. På TAREA:s hemsida sprider man också information om produkter som man anser håller en god kvalitet. För sitt aktiva arbete mot undermåliga produkter och falsk varuinformation så har föreningen fått utmärkelser och stöd från *Tanzania Fair Competition Commission*.

Stöd från Indien

Om Kina och kinesiska produkter är ett rött skynke för Matthew så blir han lyrisk när vi pratar om Indien. Han har själv studerat i Indien och vårt samtal äger också rum i Indien. Han nämner exempelvis ett utbildningsprojekt om "barfotaingenjörer" – ett exempel på tio kvinnor som fått utbildning i Indien och som nu jobbar med att stödja introduktion av solenergi i Tanzania. Efter vårt samtal så har jag också fått mail där Matthew beskriver hur han lyckats få stöd från indiska regeringen att utbilda en grupp vindkraftstekniker i drift och underhåll. Och det är förstås positivt för det behövs många fler som Matthew för att bygga ett hållbart energisystem .

(För mer information om TAREA hänvisas till dess utmärkta hemsida www.tarea-tz.org)

Text och foto: **Tommy Månsson**

I Love Windpower

”I Love Windpower” kan bli en ny folkrörelse i Afrika. Den startade i Mali som en ”open-source windpower technology” av några holländare och har nu kommit till Tanzania. En av de drivande personerna där är Arthur Karomba som efter utbildning i Sverige hos *LIFE Academy* startat företaget *Windpower Serengeti Ltd.* Tommy Månsson från LIFE ger här en presentation av konceptet.

Tekniken bakom ”I Love Wind Power” är mycket enkel och i stort sett allt material som behövs finns tillgängligt i Tanzania. Arthur och hans kollegor har utvecklat och testat olika rotorbladskonstruktioner och en typ av träblad används i de turbiner som nu sätts upp. Vindsnurran är en s.k. Hugh Pigott-turbin med en effekt av ca 1 kW. Denna storlek kan generera el som motsvarar de behov som finns idag för ca 3-4 enkla landsbygdshushåll.

Den första vindturbinen installerades i byn Kemgesi i Serengeti i juni 2010 och har sedan följts upp med framtagning av en handbok på kiswahili för lokala hant-

verkare (fundis), lokala utbildningar och workshops. Under dessa utbildningar tränas lokala hantverkare som sedan under handledning får bygga några vindsnurror. Ett samarbete har inletts med Tanzanias yrkesskoleutbildning *Vocational Education Training Association (VETA)* som nu planerar en mer landsomfattande utbildning i byggande av småskaliga vindkraftsturbiner.

En viktig del i vindkraftsprogrammet är hur dessa turbiner ska drivas och underhållas. Arthurs ide som han fick under Sverigeutbildningen var att bygga på de svenska erfarenheterna med vindkraftskooperativ. Kemgesiturbinen ingår nu i det nyligen registrerade vindkraftskooperativet *Better Life Tanzania Cooperative Society*, det första i sitt slag i Tanzania. Medlemmar i kooperativet är bybor runt

anläggningen och förhoppningen är att man inom kort ska kunna bygga fler turbiner i området.

Mer information finns att hämta på hemsidan www.i-love-windpower.com/cms/

Foto: Arthur Karomba

Arthur (t.h) instruerar en lokal hantverkare i hur man bygger en turbinmast.

Från ohållbar till hållbar träkolsanvändning

En nyligen publicerad Världsbanksrapport visar att 90 % av Tanzanias energianvändning sker med brännved och träkol. Den starka ökningen av träkol i Dar es Salaam och andra städer hotar avskogning i stora omland som Rufiji-området. Ett projekt för att göra denna träkolning mer hållbar pågår och sammanfattas här. Artikeln är en förkortad och översatt version av en artikel skriven av Isaac Malugu, Francis Songela och Monten nKalyahe, CAMCO Global, och publicerad i TAREA:s Newsletter Jan-Mar 2011. Bearbetningen har gjorts av Tommy Månsson.

Enligt Världsbankens rapport *Environmental Crisis or Sustainable Development Opportunity? Transforming the Charcoal Sector in Tanzania, March 2009*, så har träkolsanvändningen bland hushållen i Dar es Salaam och andra städer ökat mycket kraftigt under den senaste tioårsperioden. Rapporten visar på en ökning från 47 % 2001 till 71 % 2007 för Dar es Salaam. Den årliga träkolsanvändningen i Dar uppgår till ca 500 000 ton vilket motsvarar hälften av den totala träkolsproduktionen i landet.

Produktionen av träkol som sker i städernas omland är en mycket viktig inkomstkälla för tusentals fattiga människor på landsbygden. Man har uppskattat det totala årliga värdet av träkolshandeln till ca 400 miljoner US\$. Detta innebär att träkolshandeln är en av de största sektorerna i Tanzanias ekonomi, större än jordbruket och nästan lika viktig som gruvnäring och turism. Men dagens träkolsanvändning är inte hållbar utan är en bidragande orsak till den kraftiga avskogningen speciellt i storstadsnära områden. Trækolsanvändningen bidrar också till lokala miljö- och hälsoproblem och till en ökning av klimatpåverkande gaser.

Rufijidistriktet söder om Dar es Salaam är den dominerande basen för

Dars träkolsförsörjning. En studie visar hur alltfler byar alltmer långt från staden har börjat producera och sälja träkol. Produktionsradien har på några få år ökat från 60 till 150 km. Trækolsproduktionen sker på ett ohållbart sätt där skogen avverkas på ett okontrollerat sätt och på alla typer av markområden inkl. traditionella byallmänningar, men utan att det sker någon återplantering. Det har beräknats att för att täcka Dar es Salaams behov av träkol så behöver mer än 100 000 hektar miomboskog skördas årligen. Även om huvudorsaken till avskogningen är svedj jordbruket så finns det klara bevis på att träkolningen bidrar och försvårar problemen. Denna ohållbara markanvändning har lett till avskogning och markerosion, och negativt påverkat vattenbalans och biologisk mångfald.

Ett stort och växande problem är den globala klimatkrisen som också den påskyndas av den kraftiga ökningen av ohållbar träkolsproduktion. Med en beräknad årlig total träkolsproduktion runt en miljon ton bidrar bara detta till årliga utsläpp på nio miljoner ton koldioxid. Genom att utnyttja globala utsläppsrätter (*Clean Development Mechanism, CDM*) finns en möjlighet att få en ny typ av intäkt för de fall där man övergår

till en mer hållbar lösning. Flera genomförda studier visar på hur detta kan ske. Ett exempel på detta är en studie där Camco utrett möjligheterna att använda handel med utsläppsrätter för sex byar i Kisarawe. Studien visar att det finns möjlighet att med nya produktionmetoder skapa en hållbar träkolsproduktion som också kan generera inkomster genom att sälja s.k. VERs (verified emission rights). Cirka 20 000 VERs årligen skulle kunna uppnås på detta sätt.

För att åstadkomma en hållbar träkolsanvändning så behövs en rad åtgärder som exempelvis att

- Skapa medvetenhet på distrikts- och bynivå om nödvändigheten av att övergå till hållbar träkolsproduktion
- Öka kunskapen om nödvändigheten av plantskolor, trädplanteringar och hållbart skogsbruk
- Driva fram trädplantor och plantera på jordbruksmark (agro forestry), byskogar och påverkade markområden
- Etablera lokala träkolsproducentgrupper och utbilda dessa i hållbar träkolsproduktion och hållbart skogsbruk
- Etablera gemensamma försäljningsställen i byarna
- Introducera en effektiv certifiering av miljöriktig träkolsproduktion
- Lösa konkurrensproblemen på marknaden mellan ohållbar och hållbar träkolsproduktion
- Introducera och använd nya klimatinstrument (globala utsläppsrätter) för att ge stöd till träkolsproducenter och bybor som anpassar sig till de nya hållbara spelreglerna.

Foto: Världsbanken

Tidningskrönikan:

Kikwete byter CCM-ledning

Under feb-april passerade Kikwete de första 100 dagarna på sin andra period som president, och får kritik för att inte mycket blivit gjort åt el- och vattenbrist samt stigande priser. Men han har inlett ett förändringsarbete i CCM, där hela partisekretariatet bytts ut. Chadema och Slaa fortsätter att dominera oppositionen, med bl.a. nya anklagelser om korruption. De gamla korruptionsaffärerna lever vidare i tidningarna. Kyrkliga ledare och religion har spelat en växande roll i den politiska debatten.

Skandalomsusad CCM-veteran Rostam Aziz

2 feb 2011

MP bakom Dowans pengar

Parlamentsledamoten och medlemmen av CCM:s centralkommitté Rostam Aziz är den som för Dowans LTD räkning stämde tanzaniska staten och vann skiljedomen, vilket gör att Tanzania ska betala 94 miljarder sh. (*MwanaHalisi*)

3 feb 2011

Koll på stöd till sekundärskolorna

De privata organisationerna HakiElimu och Policy Forum inom utbildningsområdet har beslutat att följa upp regeringens löfte att varje elev i sekundärskolorna ska stödjas med 20 000 sh genom programmet för förbättring av sekundärskolor, fas II. Under fas I utlovade regeringen ett stöd på 25 000 sh per elev, men i slutändan blev det bara 7 634 sh. (*Tanzania Daima*)

4 feb 2011

Nationen splittrad över Dowans

Historien med Dowans fortsätter plåga Kikwetes regering med ökat tryck och demonstrationer som växer i en situation när regeringen verkar ha nått vägs ände. Vanligt folk tillsammans med några MPs, privata organisationer och politiker kräver i ständigt ökad grad en lösning på skandalen. Om inget händer tvingas landet betala 94 miljarder sh. till Dowans. (*Kulikoni*)

DAWASCO korruptionsanklagas

Boende i Ubungu i Dar es Salaam anklagar the Dar es Salaam Water Authority (DAWASCO) för korrupt ledarskap i hanteringen av stadens vattenförsörjning.

F.d. minister Lowassa gör come back?

Många som bidragit till debatten hävdar att medan det inte finns något vatten i deras hem finns det ett ökande antal vattenkiosker och bilar med renvatten som uppge vara ägda av DAWASCO-bossar.

5 feb 2011

Minister klämd över spöklöner

Ministern för offentlig verksamhet, H Ghasia, har satts under press av ledaren för Musomas lärarförbund som vill ha förklaring på varför spöklärare fortsätter att få lön medan många nyanställda fortfarande blir utan. (*Nipashe, Habari Leo*)

8 feb 2011

CUF demonstrerar mot Dowans

Oppositionspartiet CUF höll igår en fredlig demonstration i opposition mot att regeringen betalar Dowans skadestånd på 94 miljarder sh. CUF-ledaren Lipumba insisterade på att pengarna behövs för sociala ändamål. (*Majira, Mwananchi m fl*)

10 feb 2011

Framtiden ljus för Lowassa

Förre premiärministern Edward Lowassa, som avgick efter anklagelser om inblandning i att Richmond LLC fick ett mångmiljonkontrakt inom kraftsektorn, verkar vara tillbaka i toppolitiken. Han har blivit vald till ordförande för parlamentets utskott för utrikes affärer, försvar och säkerhet. (*Nipashe, Mwananchi m fl*)

HD redo för Dowansmålet

I sin tredjepartsinlägga till Högsta Domstolen mot den betalning Dowans tilldömdes vid skiljedom av Internationella Handelskammaren hävdar koalitionen av frivilligorganisationer att Tanesco är en allmän nyttighet som inte bör tillåtas betala stora summor till ett bolag som tilldelades kontraktet på tveksamma grunder. De ifrågasätter också lagligheten i Richmondkontraktet som senare fördes över till Dowans. (*Tanzania Daima*)

16 feb 2011

Störande inflation och elbrist

När Kikwetes andra regeringsperiod nått 100 dagar kritiserar analytiker honom för att ha ägnat lång tid åt förberedelser i stället för att göra någonting åt folks behov. Hans regeringsperiod vanpryds av hög inflation och brist på el. (*Majira*)

17 feb 2011

Explosioner skakar Dar igen

En serie explosioner från försvarets bas Gongo la Mboto har skakat Dar es Salaam och åter orsakat dödsfall och allvarligt skadat hundratals, skadat anläggningar och skapat problem för flyget. Explosionerna påminde stadens invånare om katastrofen för två år sedan då explosioner i en militärbas nära Mbagala fick liknande följder. (*Majira, Mtanzania, m fl*)

18 feb 2011

20 döda, 300 skadade

Minst 20 dödades och mer än 300 skadades av explosionen i Gongo la Mbotos militärbas. (*Nipashe, Mwananchi m fl*)

19 feb 2011

Minister och ÖB vägrar avgå

Eftersom försvarsminister Hussein Mwinyi vägrar avgå p.g.a. explosions-skandalen, så vägrar också ÖB och påpekar att militären inte är en politisk institution. Arméns vapeninspektör säger att explosionen kan ha orsakats av en rad tekniska skäl, men vill inte utesluta slarv. (*Majira, Nipashe m fl*)

25 feb 2011

Kikwete får 9 dagar att agera

Tiotusentals gick ut på Mwanzas gator i en Chadema demonstration. Partiordförande Mbowe och partisekreterare Slaa ställde hårda krav, och presidenten gavs 9 dagar att handla, annars hotades med massprotester som i Egypten och Libyen. "Dowans kan inte betalas med skattemedel eftersom det är ett illegalt företag som har ärvt sin illegala status från spökföretaget Richmond Co." (*Nipashe, Majira, Mtanzania m fl*)

27 feb 2011

Givarna tvekar om budgetstöd

Givarkollektivet har fortfarande inte beslutat om hur de ska hjälpa Tanzania-regeringen har för andra gången ansökt om stöd för att täcka budgetunderskottet. Tidigare har den begärt 297 miljarder shilling, vilket givarna avslag. **Givargruppens**

Pastor Mwassapile utdelar sin mirakel-medicin i Loliondo, Arusha

ordförande, Norges ambassadör Svein Baera, säger att beslutet kommer snart. (Mwananchi)

28 feb 2011

Shein lovar följa konstitutionen

Zanzibars president Shein talade vid ett offentligt möte arrangerat för att uppmärksamma hans första 100 dagar som president. Han talade om fred och *Government of National Unity* (GNU) – och försäkrade att hans regering ska vara demokratisk och upprätthålla lag, ordning och bra styreskick. (Nipashe)

1 mars 2011

Kikwete angriper Chadema-bråk

Kikwete oroades i sitt månatliga tal till nationen över hur det största oppositionspartiet, Chadema, hanterar sina pågående demonstrationer. Han anklagade dem för att planera att få regeringen att avgå genom att skapa revolter och våldsamheter i landet. (Habari Leo, Mtanzania, m fl)

2 mars 2011

Presidenttal mottas blandat

Kikwetes tal till nationen i måndags har mötts med blandade känslor. Akademiker och politiker understryker att Kikwete lämnar mycket tid på politiska frågor hellre än att ta upp nyckelfrågor som höjda matpriser, elransonering och explosionerna i Gongo la Mboto. (Majira, Nipashe, Mtanzania m fl)

8 mars 2011

CCM i Dar medger misslyckande

CCM:s partiordförande för Dar es Salaam medger att Kikwete har misslyckats med att förbättra folks levnadsstandard. Han nämnde elransoneringen som man borde åtgärdat. Han rådde också regeringen att införa priskontroll på matvaror och motverka inflationen. (Tanzania Daima)

10 mars 2011

PCCB sparkar sex för brist på etik

Antikorruptionsbyrån (PCCB) har sparkat sex av sina anställda och förlänger inte anställningen för ytterligare fem p.g.a. oetiskt förvaltning meddelade generaldi-

sid 12 - Habari 2/2011

rektören Hoseah. (Mwananchi, Nipashe)

Chadema inget hot enligt Pengo

Katolska kyrkans överhuvud i Tanzania kardinal Pengo ser inget hot mot lugnet i landet från Chademas pågående massmöten. Kardinalen rådde istället regeringen att söka efter roten till folks klagomål över levnadsstandarden. (Mwananchi)

11 mars 2011

Kikwete gör om CCM

President Kikwete, som också är ordförande för CCM, avser att reformera partiet rejält – allt för att man ska kunna möta oppositionens (främst Chademas) utmaningar bättre. (Kulikoni)

Polis stoppar studenter

Polisens kravallstyrka tvingades använda tårgas för att stoppa demonstrationer av Dar es Salaams primär- och sekundärskoleelever som var på väg till State House för att protestera mot nya busstaxan. (Mwananchi, Tanzania Daima)

Arusha RC vägrar följa direktiv

Arushas *Regional Commissioner* Mushi har motsatt sig ett direktiv från hälsoministeriet att stoppa spridningen av en mirakelmedicin mot HIV/Aids i Loliondo. Medicinen tillhandahålls av förra pastorn Mwassapile och har redan attraherat tusentals människor inklusive högre regeringstjänstemän. Förutom HIV/Aids ska medicinen kunna användas för behandling av många andra kroniska sjukdomar. Pastorn säger att han ger behandling, men att det bara är de som tror som botas, sade Mushi. (Mtanzania, Mwananchi, Majira, Habari Leo m fl)

12 mars 2011

Kiwira kolgruva till salu

Skandalen kring Kiwira kolgruva har tagit en ny vändning sedan flera långivare till elektricitetsprojektet planerar att sälja. Kolgruvan skapade rubriker sedan den sålts för vrakpris till ett företag knutet till familjen till landets tredje president, Mkapa. Nyligen meddelade regeringen att den avsåg att ta tillbaka den. (Nipashe)

16 mars 2011

Regeringen står för gott styre

Utrikesminister Membe försäkrar att regeringen bekänner sig till principen för bra styreskick, liksom att man stödjer Afrikanska Unionens initiativ för utvärdering av hur Afrikas länder styrs – *Africa Peer Review Mechanism* (APRM). (Mtanzania, Habari Leo)

Kikwete önskar verksamhetsrevision

President Kikwete varnar offentliga institutioner för traditionella revisionsmetoder och vill istället säkra ”värde för pengarna”. Han väckte frågan vid ett besök på finansministeriet. (Nipashe, Uhuru)

17 mars 2011

Minister ger katolska kyrkan 60 msh

Strategier inom regeringspartiet CCM inför 2015 års presidentval fortsätter avslöjas. Bland annat har en minister skapat

debatt sedan han meddelat att han tänker donera 60 miljoner sh. till en ceremoni för att installera en ny Dodoma-ärkebiskop. Malisen säger att de som drömmer om presidentposten nu siktar in sig på religiösa församlingar (katolska och muslimska) i hopp om stöd. (Majira)

Loliondo-magin används politiskt

Den föregivet magiska medicinen för kroniska sjukdomar som pastor Mwaisapile tillhandahåller har nu dragit till sig ett antal politikernas uppmärksamhet. Det rapporteras att några ministrar och MPs lägger ner stora pengar på att arrangera transporter till Loliondo för väljare. (Majira, Rai m fl)

19 mars 2011

Biskop varnar för falsk propaganda

Mwanzas katolska ärkebiskop Ruwa'ich har anklagat regeringen för att bedriva en smutskampanj genom att koppla ihop katolska kyrkan med oppositionspartiet Chadema. (Mwananchi)

EAC stärker finanssektorn

East African Community (EAC) kommer med ett stöd på 16 miljoner USD från Världsbanken att arbeta för att stärka finanssektorn. Pengarna ska stödja EAC:s ansträngningar att bygga en gemensam finansiell marknad för regionen. Harmoniseringen av finansiella tjänster ska spela en nyckelroll för att riva barriärerna mot fri rörlighet för kapital. (Mwananchi)

20 mars 2011

USA-miljoner till antipiraträder

USA:s regering har tillsammans med Marine Institute (IMO) lovat Tanzania 901 miljoner shilling till radarinstallation och förbättrad säkerhet längs det pirathärjade området vid Indiska Oceanen. (Nipashe)

22 mars 2011

Korruption inom jordbruket

Jordbruksministeriet sägs ha gjort att Kikwetes ansträngningar att förbättra jordbrukssektorn misslyckats. Enl avslöjanden från parlamentets ekonomiskott (PAC) förekommer skumma avtal vid upphandling av jordbruksmaskiner. (Ubo{boj}!Ebjnb!n!)

23 mars 2011

UVCCM klandrar CCM-toppar

Nyheter fortsätter att strömma ut från CCM:s ungdomsförbunds nyss avslutade kongress. Förra premiärministern Lowassa och Igunga-MPn Rostam Aziz fördömdes. En UVCCM-medlem från Arusha sade: ”Vem tvekar om att Lowassa och Rostam har orsakat att CCM förlorat i popularitet? Hur kan vanligt folk vara nöjda med CCM om de främsta ledarna är inblandade i skandaler?” (MwanaHalisi, Raia Mwema)

Mufti anklagar Chadema

Den ledande shejken i Tanzania, Mufti Shaaban bin-Simba, har uttryckt oro över

framväxten av vad han kallar religiöst motiverade politiker som skapar oroligheter. Muftin menade att de massmöten som oppositionspartiet Chadema anordnar är till för att med religionen hjälp försvaga President Kikwete. ”Vi borde slåss öppet mot påståenden att den nuvarande regeringen är olaglig bara eftersom presidenten är muslim.” **Dessutom:** Muftin har fördömt de allierades militäraktion mot Libyskt territorium. Han kallade dessa handlingar barbariska och avsedda att underminera Islam. (*Mwananchi*)

25 mars 2011

Löfte att dubbla vattenbudgeten

President Kikwete har förbundit sig att öka Vattenministeriets anslag från nuvarande 300 miljarder shilling till det dubbla under nästa budgetår. Ökningen ska förbättra landet möjligheter att erbjuda tillgång till rent vatten. (*Nipashe, Mwananchi, Majira*)

29 mars 2011

Pinda varnar mot partikäbbel

Premiärminister Pinda uppmanar CCM:s medlemmar inkl nuvarande och tidigare ledare att använda partikanaler för sina klagomål och synpunkter istället för att gå i debatt i media. (*Mwananchi, Majira, m fl*)

Klartecken för magisk kur

Regeringen har efter laboratorietester slagit fast att den ört som pastor Mwassapile använder för att bota flera svåra sjukdomar inte har skadliga verkningar. I utlåntandet sägs att örten mugariga (*Carissa spinarum*) är ofarlig för människor, och tidigare test har visat att trädet är verksamt mot några virusinfektioner. (*Mwananchi, Majira m fl*)

31 mars 2011

Det offentliga gör dåligt jobb

Riksrevisorns – Controller and Auditor General (CAG) – rapport för förra budgetåret berättar om många avvikelser vad beträffar budgetstyrningen hos olika offentliga myndigheter och de lokala myndigheterna har gjort ännu sämre ifrån sig. Rapporten för 2009/10 överlämnades till President Kikwete i veckan. Han lovordade CAG Ludovic Utouh för ett gott arbete. (*Mwananchi*)

Premiärminister Pinda mot partikäbbel

1 april 2011

Utskott oroat av avgångsvederlag

Ett av parlamentets utskott har uppmanat riksrevisorn och finansdepartementet att se över avtal med offentliganställda för att försäkra sig om att de inte får ut orimliga förmåner vid kontraktstidens slut. (*Mwananchi, Nipashe*)

Kikwete/Tsvangirai i hemliga samtal

President Kikwete träffade igår Zimbabwes premiärminister Morgan Tsvangirai i State House. Tsvangirai besöker SADC:s statsöverhuvuden för att informera om situationen i Zimbabwe. (*Mtanzania, Nipashe, Majira, Habari Leo*)

2 april 2011

Presidenten är tuff mot Tanesco

Kikwete har beordrat kraftbolaget TANESCO att hitta alternativ som innebär lägre anslutningsavgifter för el. ”Planen att 30 procent av landets invånare ska ha elektricitet år 2015 kommer inte att lyckas om vi inte minskar anslutningsavgifterna”, sa han. (*Mwananchi*)

3 april 2011

Millionförluster på smuggling

Omfattande smuggling av skinn och andra produkter från vilda djur till grannländer, särskilt Kenya, kostar staten ungefär en miljard sh. årligen. (*Mtanzania*)

4 april 2011

Löften om nya konstitutionen

En minister i Zanzibars regering har försäkrat att i den nya konstitutionen så kommer Zanzibars status inom unionen att bevaras. (*Nipashe*)

7 april 2011

Miljardspill hos lokala organ

Ett av parlamentets utskott meddelar att enligt rapporter som överlämnats till parlamentet igår har Tanzania förlorat miljarder av skattebetalarnas pengar genom förskingringar hos lokala myndigheter, bedrägliga upphandlingar och lånegarantier. (*Mwananchi, Nipashe m fl*)

10 april 2011

CCM:s Sekretariat och CK avgår

Chama Cha Mapinduzis centralkommitté och hela sekretariat avgick i lördags natt efter ett möte under ledning av partiordförande Kikwete. Partiets talesman John Chiligati sade att åtgärden beslutats som ett sätt för partiet att börja reformera sig självt. (*Mwananchi, Habari Leo*)

Debattkaos i Zanzibar

Gårdagens öppna session om förslaget till ny konstitution för Zanzibar slutade i kaos sedan imamen Farid rivet förslaget i stycken. Farid är ordförande för *Zanzibar Association of Imams*. Folk sjöng slogans som: ”Vi vill inte ha någon union.” och ”Vi vill ha Zanzibar som en egen stat, inte längre vara Tanganyikas koloni.” (*Mwananchi, Habari Leo, Majira m fl*)

12 april 2011

CCM får nytt ledarskap

Regeringspartiet CCM får ett nytt se-

CCM:s nye partisekreterare, Wilson Mukama

kretariat med tidigare statssekreteraren i Vattenministeriet Wilson Mukama som partisekreterare. Han ersätter Yusuf Makamba. Dr Bana vid Dar es Salaam-universitet kommenterar: ”CCM behöver också reformeras på regional, distrikts- och gräsrotsnivå.” (*Uhuru, Mwananchi m fl*)

13 april 2011

CCM ska nu stävja korruptionen

CCM:s nyutnämnde partisekreterare Mukama har lovat vidta åtgärder mot alla korrupta element i partiet. Den nya bossen som just efterträtt Yusuf Makamba varnade att de som fortsätter med korrupta verksamheter inte kommer att tolereras. (*Mwananchi, Tanzania Daima, m fl*)

Miljarder oredovisat

Riksrevisorn (CAG) har släppt en ny rapport som visar omfattande brister i regeringens redovisning/bokföring. Bl.a. ställs en fråga till regeringen om utgifter på 48 miljarder sh. i stimulanspaket avsett för verksamhet som skadats av den globala finansiella krisen. (*Mwananchi, Mtanzania, m fl*)

15 april 2011

Konstitutionsdebatt bordläggs

Utkastet till ny konstitution som har väckt oro över hela landet, kommer kanske inte att läggas fram för debatt i parlamentet nu. Förslaget som ligger i ett utskott för övervägande kommer att skickas tillbaka till regeringen för omarbetning. (*Mtanzania, Tanzania Daima, Majira m fl*)

16 april 2011

Sitta åter i CCM-toppen

Tidigare talmannen i parlamentet, Samuel Sitta, röstades igår tillbaka in CCM:s exekutivkommitté (NEC). Partiets MPs träffades i Dodoma för att välja 10 medlemmar till partiets högsta beslutande organ. Sitta fick överväldigande majoritet. Sitta förlorade sin plats i NEC när Anne Makinda efterträdde honom som talman. Sitta är också minister för *East African Community*. (*Mwananchi, Nipashe, Habari Leo, Majira, Mtanzania m fl*)

17 april 2011

Dr Slaa gör ny ”skamlista”

Oppositionspartiet Chademas partisekreterare Slaa har gjort en lista över kor-

rupta personer som läggs till hans tidigare lista från september 2007. Vid ett massmöte i Tabora nämnde han expresident Mkaapa och nuvarande byggnadsministern Magufuli för deras påstått oegentliga agerande vid försäljning av statsägda hus. Listan tog också upp CCM:s förre vice ordföranden Malecela, liksom partiets förre sekreterare Mangulla för deras inblandning i stölden av miljarder från Bank of Tanzanias EPA konto, liksom Rostam Aziz. (*Tanzania Daima, Mwananchi, Nipashe m fl*)

18 april 2011

Kikwete får 90 dagar att agera

Chademas Dr. Slaa har gett CCM:s partiordförande Kikwete 90 dagar att agera mot korrupta ledare om han menar allvar med att bekämpa missförhållanden. Slaa talade vid ett massmöte i Urambo East dagen efter att han offentliggjort sin "skamlista". (*Mwananchi*)

19 april 2011

Löfte om bra investeringsklimat

President Kikwete försäkrar investerare som vill etablera sig i Tanzania att hans regering kommer att fortsätta förbättra investeringsklimatet i ett försök att stärka landets ekonomi. Kikwete framförde sitt löfte i sitt invigningstal till *African Investors Forum* i Dar som hölls för nionde gången. Även Kenyas president Kibaki, Burundis Nkurunziza och Ugandas Museveni var närvarande. Kikwete lovade också att Tanzania inte kommer att gå tillbaka till sin socialistiska era. "Nationalisering av företag kommer inte att ske igen", sade han. (*Mwananchi, Habari Leo, Mtanzania, Majira, Nipashe m fl*)

20 april 2011

EAC får ny generalsekreterare

Dr Richard Sezibera från Rwanda är ny generalsekreterare för *East African Community* (EAC). Han ersätter Juma Mwapachu från Tanzania.

21 april 2011

Chadema pekar ut Rostams rikedom

Chademas Dr Slaa har pekat ut Rostam Aziz som en av de mest korrupta i landet. Vid ett massmöte i Igunga hävdade Slaa att Rostam äger fler än 17 företag som tillsammans ger inkomster på miljarder sh. Även Kikwetes son Ridhiwan hamnade i skottgluggen – var har han fått sina pengar från? Slaa vidhåller att Kikwete inte är villig att ta itu med korruption inom sitt parti eller ens inom regeringen. (*Mwananchi, Tanzania Daima*).

Vetenskapen oroas av Loliondokur

Ett ökat antal människor köar i Loliondo för att ta den magiska drog som pastor Mwaisapile ger dem, men experter har börjat ifrågasätta kurens effekter. En konsult vid hälsoministeriet säger att kuren är som en tidsinställd bomb med följder för pågående ansträngningar att bekämpa sjukdomar som HIV. Han är bekymrad

över antalet som nu överger virushämmande medicin (ARV). (*Habari Leo*)

23 april 2011

Kikwete godkänner nya löner

President Kikwete har gått med på att betala offentliganställda de nya löner man kom överens med facket om förra året. De nya lönerna kommer att införas fr.o.m. nästa budgetår, sade han till fackets representanter. (*Mwananchi*)

24 april 2011

Förre partisekreteraren talar ut

CCM:s tidigare partisekreterare Mangulla säger att det pågående reformarbetet inom partiet inte är tillräckligt. Mangulla sade att partiet borde gå tillbaka till Mwalimu Nyereres era då (bland annat) ten-cell ledarna gavs möjlighet att arbeta effektivt. "Förr hade vi månatliga möten på gräsrotsnivå där våra medlemmar kunde lufta sina åsikter", sade han. (*Mwananchi*)

25 april 2011

Kyrkan önskar korruptionskamp

Kristna kyrkoledare från olika församlingar använde påskbönen till att önska mer gemensamma ansträngningar mot korruptionen. De sade till tusentals av sina anhängare att landet står inför skrämmande utmaningar i arbetet med att bygga en blomstrande nation. Anglikanska kyrkans ärkebiskop Dr Mokiwa sade att landet inte kommer att kunna undvika oroligheter om den nuvarande bristen på respekt för lag och ordning består. (*Mwananchi, Majira, Tanzania Daima, Habari Leo, Nipashe*)

Kikwete ber om religiös tolerans

President Kikwete uppmanar tanzanierna att ignorera politiker som propagerar för religiös splittring hävdande att de inte önskar landet en framtid av välmående. Kikwete talade vid *the Easter Gospel Music Festival* i Dar es Salaam. (*Mwananchi, Habari Leo, Nipashe, Majira*)

26 april 2011

CUF: korrupta bossar ska åtalas

Oppositionspartiet CUF:s ordförande Lipumba pressar på regeringspartiet CCM för att de ska se till att ledare som är inblandade i stora korruptionsskandaler åtalas. (*Majira, Mtanzania, Mwananchi, Tanzania Daima*)

Kikwete ska leda unionsfirande

President Kikwete väntas idag leda miljoner tanzanier i firandet av 47 års union mellan Tanganyika och Zanzibar. Festligheterna hålls på Amani Stadium i Zanzibar. Unionen firas vid en tid då många både i Zanzibar och på fastlandet fördömer de höga levnadsomkostnaderna och även själva unionens utformning. (*Habari Leo, Mtanzania, Nipashe*)

28 april 2011

Chenge vet inget om partikritik

Tidigare statsadvokaten och CCM-kadern Andrew Chenge säger att han inte vet nå-

Riksrevisorn (CAG) Utouh spelar viktig roll för att minska korruptionen

got om att partiet tänker vidta straffåtgärder mot honom. Chenge som också leder CCM:s etiska kommitté anklagas för att ha varit inblandad i skumma affärer under sin tid som statsadvokat. (*Mwananchi*)

29 april 2011

Pojkar bäst i nationella examina

Pojkar och statliga skolor dominerar listorna över de som lyckats bäst i årets *Advanced Certificate of Secondary Education* examina (årskurs sex). Skolor som nämns är Tabora Boys, Mzumbe i Morogoro, Kibaha och Majengo in Kilimanjaro Region. (*Nipashe, Majira, Mtanzania m fl*)

30 april 2011

CAG avslöjar spill på 50 Md

En rapport från riksrevisorn (CAG) avslöjar en förlust på enorma 50 miljarder sh. i statsbudgeten för året 2009/10. I förlusterna ingår felaktiga utbetalningar på 15,7 miljarder. Enligt CAGs rapport för året som slutade 30 juni 2010 var en stor del av förlusterna knutna till upphandlingar som inte följt reglerna. (*Mwananchi*)

Utskott lovar bekämpa vanstyrelse

Ett parlamentsutskott för lokala myndigheter tänker medverka till särskilda revisioner i ett försök att utrota utbredd misskötsel av statens resurser. Det kommer att ske i samarbete med riksrevisorn avslöjade utskottets ordförande Augustine Mrema. "Särskild revision är av nöden för att förbättra administrationen av lokala myndigheternas resurser." (*Mtanzania*)

Ur HakiElimu: Vårt land bär en tung börda av dåligt ledarskap, fusk-utbildning och förfalskade certifikat

Årsmöte

Stödföreningen JOHA Trust hade sitt årsmöte den 12 april 2011 i SIPU:s lokaler på Dalagatan. Cirka 40 personer deltog. Själva årsmötet föregicks av en kulturell del. En grupp barn och ungdomar uppträdde med afrikansk musik. Carin Norberg – chef för Nordiska Afrikainstitutet – berättade om afrikansk litteratur och institutets engagemang för att främja afrikansk litteratur och kultur generellt och speciellt i anslutning till bokmässan i Göteborg år 2010.

Därefter följde en auktion på bl.a. tre Tingatingatavlor donerade av en medlem i stödföreningen. En av tavlorna var signerad av Tingatinga själv och inropades till ett pris motsvarande ett årsstipendium (15 000 kr) på Barbroskolan.

I samband med årsmötesförhandlingarna informerade föreningens ordförande Gun-Britt Andersson om stödföreningens verksamhet och vad som hänt på Barbroskolan under året. Skolan har

nu drygt 600 elever och uppvisar utomordentligt goda akademiska resultat som placerar skolan bland de absolut främsta i landet. Skolan är attraktiv för ett växande antal nya sökande som kan betala full skolavgift. Skolan arbetar hårt på att upprätthålla målet om att minst en fjärdedel av eleverna ska komma från fattiga förhållanden och kunna erbjudas stipendier för att finansiera skolavgifterna. För detta behöver skolan årligen drygt 2 miljoner kronor. Detta klarades under 2010 i huvudsak genom Stödföreningens och Sidas insatser. Stödföreningen har under året fört över 800 000 kr till skolan och har därmed finansierat stipendier för 51 flickor.

Barbroskolan ägnar stor uppmärksamhet åt elevernas allsidiga personliga utveckling och stimulerar deras samhällsengagemang. Elevråd och elevklubbar är aktiva, liksom utbytet med andra skolor inom sport, debatter, kultur m.m. Ett nytt

treårigt projekt som Stödföreningen och Barbroskolan sökt och fått medel för från Forum Syd för kommer att bidra till att utveckla detta ytterligare.

En viktig händelse för den tanzaniska stiftelsen JOHA Trust och Barbroskolan är att den främsta eldsjälens bakom satsningen, Anna Tibaijuka, kommit hem till Tanzania efter sina år i FN. Hon valdes in i parlamentet i de allmänna valen 2010 och utsågs senare till minister för bostadsfrågor och fysisk planering. Anna har under alla år varit mycket aktivt i JOHA Trusts styrelse och kan nu utifrån den nya positionen ytterligare öka sitt engagemang för flickors utbildning och för ett jämställt och jämlikt samhälle.

Gå in på vår hemsida www.johatrust.com och läs mera om stödföreningen, årsmötet och Barbroskolan.

Helena Altvall

Flyg till Afrika?
Söker Du en pålitlig resebyrå? Då är vi rätt val!

☑ Kunskap ☑ Erfarenhet ☑ Specialpriser (Raptim)

Safari? Anlita Tour Africa, www.tourafrica.se !
(Tour Africa är en del av Tranås resebyrå)

Välkommen!

TRANÅS
resebyrå

Tel: 0140 - 375 010
e-post: africa@tranas-resebyra.se
Hemsida: www.tranas-resebyra.se

Tranås resebyrå - trygghet och kvalitet sedan 1979

Safari
Zanzibar

Kilimanjaro
Volontärresor

The Old Tanganyika Safari company
Ltd.

PO Box 6112, Arusha, Tanzania Tel +255 717 243251
Svensk kontakt: johanna@safari.oldtanganyika.com
www.oldtanganyika.com

A delicate balance: short-term gains or long-term food security?

Seaweed plays an important role for livelihood security to many families on the southeastern coast of Zanzibar. Male villagers quickly lost interest in cultivating the crop as it requires hard work for poor cash return. But the women were ready to take advantage of the benefits of the seaweed.

Hassan is tearing down the last section of the stone wall surrounding the family farm in the so-called coral rag area stretching beyond the village of Jambiani on the southeastern coast of Unguja island, Zanzibar. Some women passing by yell out their resentment before hastily disappearing along the narrow path into the bush.

– What a stupid thing to do! Your children will starve! We can hear Bibi Amina crying. What did she do to deserve a husband like you!

The coral rag area is covered in thick thorns and it is here that the villagers, using swidden techniques, grow cassava, sweet potatoes, papaya, some maize and a few varieties of pulses that can cope with the thin topsoil and the very limited rainfall. Most of the stone walls were built generations ago to demarcate the lands of the descendants of a common ancestor. They also serve to keep the steadily growing number of forest swine away from the crop. When the stone walls are torn down, or a poorly maintained section of the wall collapses, the swine invade the farms and destroy everything in their way in their search for tubers. Tearing down stone walls is seen as a violation of the ethics of social belonging and identity. The walls represent a significant labour investment by previous generations.

Hassan's plan is to sell the coral stone as building material in Zanzibar town. He needs cash to invest in a small trading business, since fishing is no longer a viable source of income. The fishermen have experienced a dramatic decline in catches over the past decade. Hassan recalls a time when he caught enough fish to feed the family and also to sell to local guesthouses and the market in the town. With declining catches, the family is often without fish on the table. This is one

effect of climate change that the coastal dwellers have experienced. Hassan and his fellow fishermen are aware of the importance of healthy coral reefs for the reproduction of fish and they refer to the increased prevalence of “white” (that is, dead) corals as a major reason for the diminishing catches.

The women passing by, yelling out their contempt, are right about the wife's resentment. Bibi Amina has tried in vain to stop her husband. It is she who takes care of the farming and who worries about food security if the farm were no longer capable of providing the staples to feed the family. Hassan had argued that sweet potatoes and cassava could be bought in the village shops, using Bibi Amina's money from sales of seaweed. Seaweed cultivation has expanded dramatically since the early 1990s, when it was introduced to a small group of male villagers. The men soon found that the new crop required hard work for poor cash returns, and lost interest. But the women, with few other options to earn an income, were ready to take advantage of the benefits of the seaweed. The income, however small, is fairly regular and therefore important for livelihood security. Predictability also implies that they can purchase on credit in some village shops.

The price is about 250 Tanzanian shillings per kilogram (about 15 US cents). A good harvest during a spring tide can bring in up to 16,000 shillings (about 10 US dollars) for about five days of work within the five to six weeks crop cycle from planting to harvesting. Most women are able to make their own decisions as to how to use the money. It is typically spent on children's clothing, family health care and the purchase of basic consumer goods.

Although the majority of women in Jambiani nowadays devote considerable

Seaweed cultivation on the southeastern coast of Zanzibar.

Photo: Eva Tobisson

time and energy to seaweed cultivation, most of them also take care of agricultural production and undertake other activities to secure their livelihoods. They are aware of the risks associated with specialization in seaweed. “You can't eat coins and notes”, said one woman, referring to a neighbour who had abandoned her farm in order to concentrate on the seaweed.

All names mentioned in this article have been changed in order to protect the identity of the people interviewed.

Dr. Eva Tobisson is a senior research associate at the Nordic Africa Institute. She heads the research project “Poor people's livelihood strategies in coastal communities in Eastern Zanzibar”.

Nordiska Afrikainstitutet
The Nordic Africa Institute

This is a reprint of an article in the Nordic Africa Institute Annual Report 2010.

Afrika – den nya tillväxtregionen – eller biståndets gravplats?

I förra numret av Habari anmäldes Göran Hydéns bok *Bistånd och utveckling. Afrika: Givarnas stora utmaning*. Tanken var att jag i detta nummer skulle ta upp några av de frågor som Hydén behandlar i den boken. Men under tiden har jag kommit i vägen för en ström av rapporter från tankesmedjor, UNCTAD, Afrikanska utvecklingsbanken och Världsbanken med ett helt annat perspektiv på Afrikas senaste och framtida utveckling. Det här blir därför i stället en betraktelse över två vitt skilda perspektiv på Afrika.

De av Habaris läsare som vill följa en diskussion kring givarnas utmaningar i Afrika med ett antal kvalificerade deltagare rekommenderar jag att gå in på Nordiska Afrikainstitutets debattforum www.nai.uu.se/forum. Där finns en rad inlägg varav flera med utgångspunkt i ett inlägg av Hydén som är ett koncentrat av teserna i hans bok.

Medan Hydéns bok delvis kan sägas ingå i en lång tradition av biståndspessimistiska dokument med fokus på Afrika har alltså tankesmedjor, ledande affärstidskrifter, utvecklingsbanker och vissa FN-organ börjat trumma ut ett helt annat budskap.

Ett exempel är Steven Radelets *Emerging Africa: How 17 Countries Are Leading the Way*, publicerad av tankesmedjan Center for Global Development i Washington. Tanzania ingår i den grupp tillväxtländer han identifierar och som under 2000-talet fördubblat sin tidigare ekonomiska tillväxttakt. Han hänvisar till fem viktiga förändringar som förklaring: 1) mer demokratiska regeringar som i ökad utsträckning hålls ansvariga av sin befolkning, 2) bättre ekonomisk politik, 3) slut på skuldcrisen, 4) spridning av ny teknologi, framför allt mobiltelefoner och Internet, 5) en ny generation beslutsfattare, aktivister och affärsmän. Rachelet understryker att dessa förändringar fortfarande är sköra men hans grundbudskap är att länder som tidigare betraktats – av omvärlden (i väst bör tilläggas) som misslyckanden kan vända trenden och klättra upp ur fattigdomen.

I Världsbankens rapport *Africa's Future and the World Bank's Role in it* är perspektivet detsamma. Efter att ha gått igenom de senaste 10–15 års utveckling drar man slutsatsen "Afrika kan stå på gränsen till ett ekonomiskt takeoff, mycket på samma sätt som Kina för 30 och Indien för 20 år sedan". I en färsk rapport från

UNCTAD om Afrika och Syd-Syd-samarbete pekar man på den snabba utvecklingen av samarbetet mellan många afrikanska länder och andra länder i Syd, framför allt de stora tillväxtländerna Brasilien, Kina och Indien. Dessa spelar en växande roll för handel, investeringar och kommersiella lån.

En artikel nyligen i McKinsey Quarterly (utgiven av det stora konsultföretaget) påpekar att Afrikas långsiktiga förutsättningar är starka, men att tillväxten kommer att följa olika spår i olika länder. Några kommer att drivas av snabbt ökad export, andra genom att de diversifierar sina ekonomier. Globala investerare bör ta till sig att avkastningen på utländska investeringar i Afrika i genomsnitt är högre än någon annanstans.

Raden av exempel kan göras längre men räcker för att visa den just nu pågående förändringen av perspektivet i internationella organisationer, tankesmedjor och media. I stället för det dystra bistånds- och fattigdomsperspektiv som tidigare dominerat lanserar många aktörer helt andra och positiva händelser, som bidrar till att skapa en mer nyanserad bild av utvecklingen i Afrika. Den är dock enbart byggd på vad som händer i ekonomin och glider med lätt hand över de svåra utmaningar med samhällsstyrning, politisk kultur, och andra strukturella problem, som är en del av Hydéns framställning. Dessa problem inkluderar vad Hydén länge diskuterat under benämningen "the economy of affection", nämligen att bakom eller parallellt med de formella offentliga institutionerna finns informella och traditionella, där makten är annorlunda fördelad och kulturen när det gäller hur beslut fattas och de ömsesidiga beroenden som detta skapar inte följer våra västliga normer.

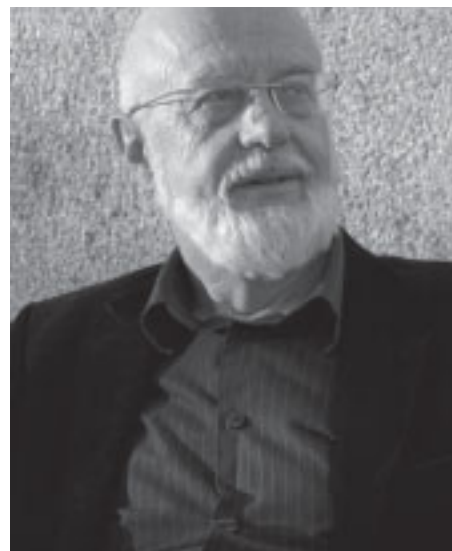
I den offentliga diskussionen har tillväxt- och privatsektorperspektivet och

biståndets fokus på hur fattigdomen ska kunna minska varit alltför fastlåsta i sina respektive tankefigurer. Vi behöver inte mer av polariserande argument à la Dambisa Moyo och hennes svenska epigoner.

Däremot behöver vi konstruktiva undersökningar av hur de här två perspektiven kan kombineras och tillsammans bidra till att förstärka de positiva trenderna i många afrikanska länder. Därmed går det att undvika en del fällor som lurar om man inte lyckas ta till sig flera perspektiv på en gång. Den svenska diskussionen om Afrika kanske kan normaliseras och föras på ett sätt som erkänner det självklara – att politiska och ekonomiska beslut om ett lands utveckling innebär avvägningar mellan en rad intressen och perspektiv. Hydéns bok har en del intressant analys om detta – inte minst om nödvändigheten att besluten är inhemska – men jag är besviken över att han åtminstone med ena foten tycks stå i "polariseringsdiket".

Bertil Odén

Foto: **Staffan Mälstam**

Malmöskola satsar hållbart

S:t Petri skola i Malmö driver ett projekt i samarbete med *Hekima Girls' Secondary School* med fokus på hållbar utveckling. Projektet vilar på de tre pelarna ekonomisk, ekologisk och social utveckling. Här berättar deras lärare Magnus Grahn om Tanzaniasamarbetet. S:t Petriskolans elever kommer till tals i en egen ruta.

En utveckling som håller.

Det siktar S:t Petri skola i Malmö på.

–Vattnet håller inte den höga kvalitet som dricksvatten bör göra och människor blir uppmanade att koka vattnet innan användning, skriver Sara Johansson i sitt projektarbete om vatten och hållbar utveckling.

S:t Petri är en gymnasieskola i centrala Malmö med internationella ambitioner men som tidigare saknade samarbete utanför Europa. Rektorn på S:t Petri skola, Eva Daun, var under tre år i början 1990-talet verksam som biståndsarbetare i Bukoba. Sedan dess har Eva och hennes sambo Christer Carlsson behållit kontakten med vännerna i Bukoba.

Externt stöd

Därför var det både naturligt och enkelt att fördjupa kontakterna när S:t Petri skola ville etablera ett samarbete med ett land utanför Europa. Tack vare stöd från Internationella programkontoret och Malmö stad blev projektet möjligt. I november 2009 var Eva Daun tillsammans med lärarna Magnus Grahn och Eva Henriksson i Tanzania och rekognose-

rade. Ett år senare åkte sedan fyra elever, två lärare – nämnde Grahn och Mette Thorsen – samt sjuksköterskan Kristina Jönsson till Tanzania och Bukoba.

En viktig del i projektet är *Hekima Girls' Secondary School*, tolv kilometer norr om Bukoba, Utan den fantastiska insats som rektorn på skolan, syster Esther, och hennes personal stod för, hade det varit svårt att genomföra projektet.

–Vår tid i Bukoba och på Hekima var makalös. Allt arbete syster Esther och hennes personal hade lagt ner på oss var verkligen berörande, berömde Sara Johansson.

Hållbart på tre sätt

Projektets fokus är hållbar utveckling som i S:t Petri skolas projekt har vilat på de tre pelarna ekonomisk, ekologisk och social utveckling. En av de deltagande eleverna, Anna Friman som går tredje årets på det samhällsvetenskapliga programmets språkinriktning, har haft Tanzania som projektarbete och hon har riktat in sig på hållbar utveckling inom jordbruket. I sin kanske allra viktigaste slutsats sammanfattar Anna skickligt projektets andemening:

–Man måste kompromissa mellan en ekologisk och ekonomisk hållbarhet för att få en bra balans i utvecklingen som även behöver vara socialt hållbar. Utbildning är nyckeln till kunskap och kunskapen är nödvändig för en bra utveckling i ett land.

Naturvetaren Sara Johansson har studerat vattenfrågan och hon identifierade grunden till vattenproblemen.

–Närbelägna industrier såsom socker- och kaffefabriker samt avsaknaden av basala sanitära anläggningar är några av orsakerna till den dåliga dricksvattenkvaliteten.

Socialt hållbart

Hedda Wenster och Rojin Ghanipour arbetade inom ramen för *Samhällskunskap C* med socialt hållbart utveckling som en utvecklingskraft. Deras kanske mest avgörande slutsats blev:

–Om du utbildar en flicka, utbildar du ett helt samhälle.

Politiskt (o)hållbart

De nio första dagarna av studieresan tillbringades i Bukoba och den återstående veckan bestod av exkursion i Serengethi

Rojin Ghanipour, Hedda Wenster, Anna Friman och Sara Johansson trivdes i nordvästra Tanzania.

Lektionsbesök för Sara Johansson.

och Ngorongoro samt ett studiebesök på *International Criminal Tribunal for Rwanda*, som har sitt säte i Arusha. Där blev de svenska eleverna varse om den politiskt ohållbara utveckling som 1994 rådde i Rwanda.

Tanzania har satt avtryck på olika sätt.

–En slutsats om Tanzania är att även om det är så långt bort så är vi exakt likadana som tjejerna på skolan, med drömmar och planer för framtiden, men att vi har helt andra förutsättningar att utföra dom, säger Hedda Wenster, S3b, S:t Petri skola.

Nu hoppas S:t Petri skola att deras samarbete med Bukoba ska bli hållbart och kommande läsår ligger fokus på socialt hållbar utveckling och entreprenörskap.

Inga tecken på kulturkrock

S:t Petri skola hade förstås mål och syfte men även förväntningar inför studieresan till Tanzania. Under de senaste decennierna har vi varit engagerade i åtskilliga projekt utomlands och vi kan bara konstatera att Tanzaniavistelsen överträffade inte bara alla våra förväntningar utan även alla tidigare internationella projekt. Även eleverna var överväldigade:

–Jag känner mig mer än nöjd med Tanzaniareisan och allt överträffade mina förväntningar jag hade inför resan, menade t.ex. Sara Johansson.

Bidragande orsak till detta var elevernas höga interkulturella kompetens och de anpassade sig snabbt till nya förutsättningar. Sr Esther, rektor på Hekima Girls' Secondary School, berömde också de svenska eleverna:

–Relaterat till tidigare erfarenhet så vet vi att det tar mycket lång tid att absorbera en annan livsstil, standard, kultur, klimat etc. och ibland har några gäster fullständigt misslyckats. Men dessa fyra flickor visade inte några tecken på kulturchock fastän vi är säkra på att allt inte nödvändigtvis var bra för dem, beskrev Sr Esther de fyra svenska tjejernas interkulturella kompetens.

För S:t Petri skola ligger nu utmaningen i att göra detta projekt hållbart, dvs. att det blir ett projekt som håller många år framåt.

"A kaleidoscope of colors"

Så här tyckte eleverna på S:t Petri skola om Tanzania:

–Ännu bättre minns jag alla fantastiska människor som vi besökte och fick prata med. De är så färgstarka och man kände sig så välkommen när man blev hembjuden till dem. Kanske något att tänka på, Sverige, menar Anna Friman.

–"A kaleidoscope of colors" är ett bra uttryck som speglar mycket av det vi fått uppleva. Det speglar den färgstarka omgivningen man såg överallt och alla färgstarka individerna vi fick träffa. Det var just människorna som satte djupast spår inom mig. Dem visade oss fantastisk glädje och gästvänlighet var vi än hamnade, anser Sara Johansson.

–Man märkte direkt skillnad att vara nere i Tanzania gentemot att vara i Sverige, allting kändes annorlunda. Allt doftade, såg, smakade och lät annorlunda och den största skillnaden måste vara gästvänligheten hos folket och framförallt syster Esther som verkligen gjorde allt för att vi skulle känna oss som hemma, tycker Hedda Wenster.

–Vi har haft väldigt roligt och jag är så glad att jag har fått vara med och uppleva allt!! Jag rekommenderar alla andra till att söka till Tanzaniareisan, det är en oförglömlig resa, funderar Rojin Ghanipour.

På S:t Petri skolas Tanzaniablogg kan du läsa mer om projektet: <http://petritanzania.wordpress.com/>

Magnus Grahn

Foto: S:t Petriskolan

Hedda Wenster och Rojin Ghanipour studerade socialt hållbar utveckling, vilket inkluderade studiebesök och intervju på City Council i Bukoba.

Syster Esther, rektor på Hekima, bidrog i hög grad till ett lyckat projekt.

Smycken med rättvisemärkta stenar

Rättvisemärkta stenar inom smyckeindustrin är en växande marknad. Flera smycketillverkare samarbetar med *Tanzania Women Miner Association*, TAWOMA. Nedanstående artikel är en sammanfattning av hemsidematerial från smycketillverkaren Bario-Neal Jewelry i Philadelphia samt intervju med en stenhandlare i Stockholm.

Tawoma bildades 1997 av Martha Bitwale med syfte att starta och stärka småskaliga projekt inom gruvindustrin bland kvinnor. Hon frågade sig varför inte grupper av kvinnor själva skulle kunna bryta, köpa och sälja ädelstenar. Till att börja med slöt sig sju kvinnor i Tanga samman och började köpa och sälja ädelstenar. Gruppen växte snabbt till 20 personer som köpte och sålde ametister, safirer, grön turmalin m.m. Martha Bitwale reste runt i andra delar av Tanzania för att sprida idéerna och 1997 bildades föreningen Tawoma med 80 medlemmar från olika delar av landet.

2010 hade föreningen 350 medlemmar och den har ett samarbete med olika smyckestillverkare globalt som vill arbeta med rättvisemärkta stenar. Generalsekreterare idag är *Shamsa Diwani* och hon säger att föreningens vision är att bekämpa fattigdom genom att skapa ett center där Tawoma kan köpa, förädla och sedan sälja produkterna på en internationell marknad. Fortsatt vill hon att det ska vara småskaliga verksamheter som samarbetar med mindre smyckestillverkare i hela världen.

Tawomas uppgift är att skapa nätverk och öka medvetenheten bland kvinnor och ungdomar om vilka möjligheter som finns inom gruvindustrin. Föreningen är också involverad i olika samhällsprojekt som arbetar med miljö, hälsa och utbildning kring frågor som har med gruvdrift och liknande att göra.

De största utmaningarna för Tawoma idag, som Shamsa Diwani ser det, är brist på medel för att driva huvudkonto-

ret och hålla kontakt med de olika filialerna i landet samt att de saknar ett center med verktyg för kunna förädla stenarna och marknadsföra dem. Vidare behöver medlemmarna mer kunskaper inom mineralområdet.

De ädelstenar som föreningen har tillgång till är tanzanit, rubin, safir, turmalin, röd och grön

granat, ametist, citrin, vit topas, månsten, gul skapolit, krysopas samt zirkon.

Shamsa Diwani har varit i Stockholm flera gånger och träffat stenhandlare. Det är främst granat, turmalin, ametist och den unika rubinen som svenska smyckehandlare köpt. Tanzanit är svår att bryta under säkra och bra arbetsförhållanden eftersom den finns i porösa jordlager. Det har varit en hel del olyckor i samband med brytningen och handlare i Sverige är tveksamma till att köpa stenen på grund av detta. Syftet är ju att köpa stenar som är framtagna under bra arbetsförhållanden och där producenten får merparten av vinsten. Den handlare Habari pratat med skulle önska att medlemmarna i Tawoma fick mer kunskap inom området så de kunde leverera bättre kvalitet på stenarna. Vidare skulle de behöva bättre utrustning så de kan slipa stenarna och även borra hål i dem. Genomborrade stenar, som direkt kan användas i smycketillverkning, är mycket eftertraktade. Sedan något år tillbaka finns dessutom en lag som förbjuder export av obearbetade ädelstenar från Tanzania.

Eva Löfgren

Foto: *Shamsa Diwani*
Fotograf: **Birgitta Wahlberg**

Svetans årsmöte

Den 3 april höll Svetan årsmöte på restaurang Chakula i Stockholm.

Ordförande Fredrik Gladh avtackar Per Falck.

Per Falck, pensionerad lärare i kemi och naturkunskap från Helsingfors inledde med att berätta om sina år i Tanzania på 60- och 70-talet. Hur han mest av en slump rekryterades till det samnordiska projektet Kibaha och liksom de övriga lärarna fick börja i Iringa i väntan på att skolan i Kibaha byggdes. (Se Habaris temanummer 2/10 om Kibaha)

Hans fru som läst den amerikanska naturfotografen Martin Johnssons böcker, var en ivrig pådrivare.

På sjuttioalet arbetade Per på det svenskstödda jordbrukscentret Uyole utanför Mbeya.

Dottern Harriet med make har arbetat både i Tanzania och Etiopien och ingår i Svetans styrelse.

Johan Hellström, ICT-forskare på Stockholms universitet, pratade om hur mobiltelefonen och informationsteknologi förändrat vardagen i Tanzania. De senaste sju åren har det hänt oerhört mycket. Konkurrens och avregleringar har pressat priser.

Östafrika ligger långt fram med många tillämpningar, framför allt med penningöverföringsmöjligheter för var man till låga kostnader och framför allt tillgängligt även på landsbygden.

Ca 1000 nya simkort säljs varje dag. Det finns 21–22 miljoner aktiva mobiler (simkort) i Tanzania. Vilket är mer än dubbelt så många som i Sverige (det finns alltså fler aktiva simkort i Sverige än människor). 80 % av befolkningen har täckning.

Däremot är det få som har en egen PC och endast 5–10 % har tillgång till Internet, oftast via sitt arbete eller Internetcaféer.

Årsmötesförhandlingarna var snabbt avklarade under ordförandeskap av Folke Strömberg.

Vi fick in hela fem nya personer i styrelsen med stor spridning över landet;

Rehema Prick, Göteborg
Johanna Andersson, Stockholm
Liisa Riihimäki, Uppsala
Gunborg Hases, Hedemora
Birgit Eriksson, Bålsta

Text o bild: **Red. LA**

eCap East Africa

MKFC (Stockholms folkhögskola) har länge arbetat med eLearning. Därifrån kommer Eva, Anne och Jennifer Kagiri – tre systrar med Kenyanskt ursprung, med akademisk utbildning och med arbetserfarenhet från de nordiska länderna. De är agenter i Östafrika för Education Finder och Helsinki College. De ska nu exportera eLearning till Nairobi med sitt nya bolag eCap East Africa. Bolaget kommer att vara det första ICT-bolaget som arbetar med "All inclusive eLearning". Invigningen skedde i februari med workshops för inbjudna från regering, universitet, NGO:s, FinPro och investerare. *MKFC/ Stockholms folkhögskola*

eLearning Africa 2011 Conference

hölls 25–27 maj på Mlimani Confernces Centre i Dar es Salaam. Det var den 6:e internationella konferensen om *ICT for development, education and training*. En av huvudtalarna var Emanuel Feruzi, VD för Tri Labs Ltd i Tanzania.

Hållbara städer

Supporting Urban Sustainability, SUS programme är något som SWESED knuten till Högskolan på Gotland driver. SWESED uttyds *Swedish International Centre for Sustainable Development* och deras arbete som är Sidafinansierat syftar till att stödja utvecklingsarbete kring ekosystemtjänster i stadsmiljöer. Programmet samlar ett trettiotal deltagare från sex städer i Tanzania, Sydafrika, Indien, Bangladesh och Sverige. Efter att ha börjat i Ahmedabad i Indien fortsatte SUS med start-up workshops i Malmö och första dagarna i maj var det Arushas tur med start-up för de Afrikanska intressenterna. *Högskolan på Gotland.*

Liten vindsnurra

Två M-studenter vid Linköpings universitet har konstruerat en enkel liten vindsnurra. Vingarna och ställningen byggs i bambu och generatormotorn är hämtad från en tvättmaskin. Den väger inte mer än 10 kilo. Tanken är att den ska vara enkel att laga, tekniken är öppen och tydlig och lätt att förstå. Och så är den billigare

än de flesta andra snurrar. Om det blåser ger den ett par kilowattimmar per dag. *Linköpings universitet*

Sida och WWF stöttar hållbar produktion av globala råvaror

Sida har beslutat att stödja Världsnaturfondens globala program Market Transformation Initiative med 31 miljoner kronor. Avtalet undertecknades i mars 2011. Med hjälp av Sidas stöd kan Världsnaturfonden engagera fler viktiga marknader och stora företag för social och miljömässig hållbarhet.

Världsnaturfonden, WWF, arbetar sedan flera år med att påverka produktion och marknader för en rad globala jord- och skogsbruksprodukter samt fiske- och fiskodling i riktning mot bättre hållbarhet. Genom dialog och samarbete med nyckelaktörer och representanter från hela leverantörskedjan, men också civilsamhället, utvecklas principer och kriterier för en mer ansvarsfull produktion. Sida har redan tidigare bidragit till utvecklingen av *Better Cotton Initiative*, BCI, för att bland annat minska användningen av vatten och kemikalier, men också öka inkomsterna för småbönder, i bomullsodlingen.

Sida

Klimatsmarta metoder

Genom att odla med långsiktigt hållbara odlingsmetoder bidrar bönder i Afrika till bättre klimat. Hur det ska gå till har tagits fram av Vi-skogen och Världsbanken och i november skrevs ett avtal mellan dem. Projektet ska öka matsäkerheten, hjälpa till att motverka klimatförsämringar och förbättra levnadsförhållandena. Det handlar om utvecklingen av en ny metod för kolinlagring i jordbruk och ger en direkt vinst för bönderna i Kenya. Det omfattar 45 000 ha i Nyazaprovinsen och berör bl.a. jordbruksmetoderna kompostering och agroforestry.

Vi-skogen

VI-SKOGEN

Korea investerar i Tanzanias jordbruk

Sydkorea investerar tillsammans med regeringen i Tanzania i storskaliga jordbruk. Ett 100 000 ha stort område utanför Dar es Salaam ska omvandlas till konstbevattnade risfält för att säkra ländernas matproduktion. Sydkoreanerna ska nyttja hälften av marken, den andra ska brukas av tanzaniska bönder, som ska få hjälp av koreanska experter att utveckla ett modernt jordbruk med konstbevattning. Sydkorea har redan börjat bygga bevattningsanläggningar. Huvudmålet är att säkra den egna matförsörjningen, endast om det blir ett överskott kommer export på tal.

Omvärlden

Kor bättre än pengar

Lucas Budeba Masasii Tanzania har sedan 1974 odlat sin jord med bl.a. kassava, jordnötter och sötpotatis. Och så föder han upp kycklingar. Han har samarbetat med Vi-skogen sedan de kom till hans område 1999. Han fick undervisning i trädplantering och fick också frön så han kunde börja plantera. Han har t.ex. ett trädslag som är nytt i området. Han var lite orolig för det för det sades att om rötterna kommer in i huset så dör en person. Vi-skogen lärde honom emellertid att det bara är en skröna och trädslaget ger mycket bra timmer.

Lucas har också lärt sig att tillverka egna bekämpningsmedel av aska, neemblad och urinen från kor som han sprayar på sina trädgårdsväxter. Skördarna har ökat avsevärt från 1,5 säck kassava per hektar till mellan fem och tio säckar på ett halvt hektar. Han är självförsörjande på ved. Han kan till och med sälja lite grann ibland. Med hjälp av vinsten har han köpt en ko och hoppas kunna köpa fler. Att ha många kor är en trygghet och har flera fördelar än att det ger näringsrik mjölk. Eftersom klimatet är opålitligt är det bra att kunna sälja en ko och köpa mat om skörden blir dålig. Han har fem barn, varav tre i skolåldern, så han behöver pengar till skolavgifter. För Lucas känns det säkrare att ha kor än pengar på banken

Annicka Sjölund, Anna Swärd, Emma Mårtensson och Karin Fackel från Birka folkhögskola för Vi-skogen.

sid 22 - Habari 2/2011

EU-anslag till Umeåenhet ska bygga hälsoforskning i Afrika och Asien

EU-kommissionen har beviljat enheten för Epidemiologi och global hälsa vid Umeå universitet sammanlagt 17,5 miljoner kronor till ett projekt för att bygga upp hållbara regionala strukturer för hälsoforskning i både Afrika och Asien.

Forskargruppens vision är att kunna påverka ojämlikheter i hälsa i Afrika och Asien genom att i samarbeten skapa hållbara villkor för forskning om de sociala, kulturella och ekonomiska faktorer som bestämmer hälsan och sedan översätta sina resultat i policy och praktik. Samarbetet omfattar fyra afrikanska länder (Ghana, Sydafrika, Tanzania och Kenya) och fyra asiatiska (Indonesien, Vietnam, Bangladesh och Indien). Arbetet koncentreras till två utbildnings- och forskningscentra, ett i Ghana och ett i Indonesien. Avsikten är att bygga upp regionspecifik utbildning för forskare, beslutsfattare och andra nyckelaktörer.

Umeå universitet

Lokalt inflytande för bättre vårdprioritering

Större inflytande och ansvar för lokala aktörer är ett sätt att öka rättvisan och legitimiteten för prioriteringsbesluten inom hälso- och sjukvården i Tanzania, skriver Stephen Maluka i den avhandling han försvarar vid Umeå universitet den 18 mars.

Under 1990-talet genomförde Tanzania, som många andra låginkomstländer, reformer av sin vårdsektor. Den huvudsakliga förändringen var en decentralisering med överföring av medel och beslutskraft från central nivå till lokala organ. Utfallet har emellertid hittills varit långt ifrån tillfredsställande. Avhandlingen, som ingår i ett femårigt EU-stött projekt, försöker analysera de nuvarande systemen för hälsovård och beslutsfattande samt dokumenterar aktionsforskning för att hitta nya sätt att prioritera vårdinsatser med stöd i det etiska ramverket *Accountability for Reasonableness* (ansvarstagande för rimlighet).

Umeå universitet

Silf utbildar i Tanzania

Silf utvidgar sin geografiska spridning och kommer nu att hålla utbildning i Tanzania. De flesta av Afrikas största företag finns i olje- och råvarubranscher, samt under senare år i it- och telebranschen. Företaget som anlitar Silf är en teleoperatör i Tanzania med svensk koppling. Deltagarna kommer även från

Rwanda och Ghana. Utbildningen är en *Grundutbildning i inköp* som kommer att hållas av en av Silfs mest anlitade inköplärare Bo Svenning.

Sveriges Inköps- och Logistikförbund

Kycklingar till påsk

I år firade ActionAid påsk tillsammans med Adecco – världens största bemanningsföretag. Adecco i Stockholm och Göteborg valde att ge sina konsulter och kunder presenter mot fattigdom i form av kycklingar till ett värde av 45 000 kronor istället för det traditionella påskägget. Genom gåvan bidrar Adecco till kycklingprojekt som ActionAid driver för att hjälpa kvinnor i t.ex. Malawi och Tanzania med deras försörjning.

ActionAid

Aga

Anna Strand, 19 år, for till Tanzania för att jobba som volontär. Redan första veckan såg hon en lärare slå en elev. Anna reagerade starkt på övergreppet och inom några veckor hade hon startat en egen rörelse, SAVE (Schools Against Violent Education). Hennes vision: att avskaffa våldet i alla Tanzanias skolor! Annas möte med våldet ledde till att hon beslöt göra någonting konkret för att förändra synen på hur barn får behandlas. "Jag försökte genast prata med läraren som hade slagit eleven. Men rektorn blev då väldigt upprörd över att jag sa ifrån. Och jag kunde förstås inte vara kvar." Anna fick sluta på skolan men hon gav inte upp. Istället beslöt hon att försöka påverka andra lärare i andra skolor. Tillsammans med en annan volontär, Alexandra Damgaard, började hon arbeta fram ett undervisningsmaterial. De använde ett tal om våld mot barn som den svenska ambassadören i Tanzania hade hållit. Genom Volontärresor, den organisation som Anna och Alexandra åkt med, hittade hon två engagerade tanzanier. Tillsammans tog de kontakt med skolorna i området med lyckat resultat. Den första skolan följdes av fler.

Volontärresor

Stor Kinesisk gruvinvestering

Bland 48 företag har det kinesiska Sichuan Hogonda Corporation utvalts att utveckla Mchuchuma kolfyndigheterna och Liganga järnmalmsfyndigheterna i The Southern Highlands. Kolproduktionen kommer att bli så stor att den räcker till

att driva ett 600 MW kraftverk och även räkna till för andra ändamål såväl som för export. Förhoppningsvis kommer det att innebära slutet på den mer eller mindre konstanta elransoneringen som kraftigt bromsar den ekonomiska utvecklingen av landet. Kolförekomststén beräknas till 540 miljoner ton.

Projektets storlek förväntas ge en oräddlig skjuts för den ekonomiska utvecklingen av regionen såväl som för hela landet.

East African 2011-02-07

Ryssland köper uranfyndighet

Det ryska statliga kärnkraftsföretaget Rosatom köper det tanzaniabaserade *Mantra Resources* urantillgång i Mukuju River.

Den nästan färdiga förundersökningen uppskattar fyndigheten till världsklass. Den ligger i ett mycket avlägset och underutvecklat område som saknar det mesta i infrastruktur i sydvästra ändan av Selous viltreservat.

East African 2011-02-07

Domstolsväsendet söker extra pengar

Domstolsväsendet har ansökt om extra anslag från finansministeriet för att kunna behandla 48 överklaganden av senaste valet runt om i landet. Detta är extraordinarie kostnader för demokrati som vi inte kan klämma in i vår ordinarie budget sade domare Fakhri Jundu i Dar den 16 december.

Daily Nation 2010-12-17

Nyerere bestiger Kilimanjaro

Den sjätte av Mwalimu Nyereres söner och sonen till f.d. härskaren i Uganda Idi Amin Dada, Jaffar Remo Amin skall tillsammans bestiga Kilimanjaro i den årliga "Mwalimu Nyerere Mt Kilimanjaro Charity Climb".

Kilimanjaro är upptagen i FN:s lista på World Natural Heritage Site.

Daily Nation 2010-12-17

Tibaijuka bostadsminister

I september lämnade Anna Tibaijuka chefsposten för FN:s bostadsorgan Habitat i Nairobi och engagerade sig politiskt på hemmaplan för CCM. I och med att hon var tillsatt av FN:s generalförsamling är hon den afrikanska kvinna som nått högst inom FN. Hon vann lätt en plats i parlamentet och är nu bostadsminister.

Nu kan hon även lättare ägna sig åt sitt hjärtebarn JOHA-trust och Barbro Johansson-skolan.

Om detta och mycket mer berättar Erik Esbjörnsson i en stor artikel i Dagens Nyheter den 29 oktober.

Bomull och cellulosa

Cirka hälften av alla kläder i världen tillverkas av bomull. Bomull odlas på 2,4 % av världens odlingsyta men där sprids 25 % av alla insektsmedel. Dessutom fordras 10 000–17 000 liter vatten för att få fram ett kilogram bomull.

Det här gör bomullsframställning till en stor miljöbov. Under 2000-talet har det blivit allt större brist på bomull och priserna stigit. Vattenbrist = dåliga skördar, och en kraftigt ökad konsumtion i Indien och Kina har drivit på utvecklingen.

Svensk massaindustri som Södra Cell och Domsjö investerar nu för att öka produktionen av textilmassa från björk.

Oljebaserade tyger som polyester och nylon har knappast framtiden för sig och här ser man nya möjligheter för viskos.

Stora pengar läggs också på att få fram viskos både från björk och barrträd med mera bomullsliknade egenskaper.

Här finns även stora textilinköpare som Ikea och HM med.

I Tanzania har bomullsodlingen gått tillbaka av en mängd orsaker, bl.a. fungerar den stora bomullskooperationen baserad i Mwanza inte så bra med överdimensionerad, dyr och tungrodd administration. Det har också varit tätt återkommande torrår som medfört mycket små skördar. Textilfabrikerna i Tanzania har att kämpa mot billig import, brist på el och brist på bomull.

Topprankade SEI får 100 miljoner

Sida har beslutat att ge ett stöd på 100 miljoner kronor till *Stockholm Environment Institute* och dess miljöforskning under de fyra åren 2011 till 2014. SEI, nyligen rankad som en av världens tio viktigaste tankesmedjor på miljöområdet, är en betydelsefull global aktör för att lyfta klimat- och miljöfrågorna kopplade till fattigdomsbekämpning och spelar en aktiv roll inom de internationella miljöförhandlingarna.

Att lösa klimat- och miljöfrågor på global nivå är avgörande för utvecklingen i världens fattigaste länder och för att säkerställa en hållbar utveckling. Prioritering av dessa frågor är särskilt viktigt inför FN:s internationella miljökonferens i Rio 2012 som kommer att spela en avgörande roll för framtidens

internationella förhandlingar om miljöfrågor.

–SEI:s forskning omfattar många av de mest brännande frågorna för miljö och utveckling som våra samarbetsländer står inför. Institutet levererar kvalitativ, tvärvetenskaplig forskning och analys som ligger till grund för politikernas och makt-havarens beslut i miljö- och klimatfrågor. Under drygt 20 år har SEI levererat forskningsresultat som ligger i framkant inom dessa avgörande områden, säger Ulf Källstig, chef för Sidas arbete med globala program.

Med Sidastödet kommer SEI de närmaste åren att satsa på klimatanpassning i utvecklingsländer och att minska de utsläppsskillnader som finns mellan världens länder. Institutet leder också en forskningsstudie om hur fattiga länders tillgång till förnybar energi ska säkras, som en grund till långsiktig ekonomisk utveckling. Studien är en del av förberedelserna inför RIO+20-konferensen.

Taboravatten oroar Egypten

Tanzania har beslutat att gå vidare med ett stort vattenförsörjningsprojekt som tar vatten från Victoriasjön. Den första delen påbörjades 2004 och försörjer Kahama och Shinyanga ett 20-tal mil söder om Victoriasjön. Man skall nu bygga vidare till Tabora och en mängd mindre orter. Projektet skall försörja ytterligare 420 000 människor med vatten till en kostnad av 85 miljoner US\$.

I två traktat mellan England och Egypten från 1929 och 1959 stadgas att inga uttag från Victoriasjön får göras som kan påverka flödet i Nilen utan Egyptens godkännande. Egypten är helt beroende av flödet i Nilen för sin överlevnad, även för Sudan medför ett minskat flöde stora problem. I den nuvarande samarbetsorganisationen för Nilbassängen ingår förutom de fem länderna i *East African Community*, Egypten, Sudan, Etiopien, och Demokratiska Republiken Kongo.

I Tanzania har det sedan den tyska tiden före första världskriget till och från planerats för att utnyttja Victoriasjöns vatten för de torra central delarna av landet. Planerna på att även försörja Singida och Dodoma har skrinlagts liksom planerna på att använda vattnet för bevattning. Tanzania hävdar att vattenuttaget är mycket marginellt. Många menar dessutom att traktaterna inte gäller eftersom de gjordes före staterna runt Victoriasjön blev självständiga.

Ny hållbar teknik med stor potential

Ny teknik är ofta förbehållen de rika länderna, men det finns undantag. Mobiltelefonin och Internet bidrar t.ex. positivt till fattiga länders utveckling. I det sammanhanget är det intressant att beskriva HiLight, en solcellsbaserad produkt med potential att förbättra livet för människor som inte kan få el genom "två hål i väggen". Habari har träffat utvecklingsbolaget HiNations VD Linda Krondahl.

Marias Ole Pello är byöverhuvud i Engaruka. Han har 35 km till elnätet och att ladda en mobil kostar ca 5 kr. Fotogen för belysning kan kosta 10 kr/dag. Hans kommentar: "HiLight är enkel att använda. Jag har laddat åtta mobiler under två dagar, och under vandring sätter jag fast den på käppen."

Linda är kemiingenjören som hoppat av en karriär som managementkonsult för att göra något mer inspirerande. 2008 grundade hon så företaget HiNation med produkten HiLight, en produkt som kombinerar högeffektiva solceller med en stark lysdiodslampa och laddelektronik för mobiltelefonen via USB. HiLight är tänkt dem som inte har tillgång till elnätet.

Produkten HiLight har mötts av mycket entusiasm. Orsaken är en kombination av hög prestanda och ett mycket hållbart ut-

förande. Laddning under 10 timmar räcker till belysning under 20 timmar, belysning som är tillräckligt stark för ett normalt rum. Alternativt kan du ladda 3–4 mobiltelefoner.

Under en resa i norra Tanzania delade man vid utresan ut HiLights för test i bl.a. en skola, en massaiby och en barnfamilj. På resan tillbaka samlade man upp produkterna igen, och noterade deltagarnas kommentarer. Det slående var att många deltagare konstaterade att HiLight inom några månader skulle betala sig, trots att priset i Tanzania är 1200 kr. Det beror på att man för nattbelysning i allmänhet använder fotogen, vilket blir mycket dyrt. Också mobilladdningen kostar mycket, och kan ta mycket tid för exempelvis massaïen som vandrar en dag till laddstället och så en dag hem igen.

200 HiLights har hittills sålts, och nästa serie är under leverans. Man behöver få fart på försäljningen för att så småningom börja tjäna pengar, och är intresserad av att få kontakter med möjliga agenter i Tanzania och andra länder. Potentiella kunder är projekt som svenska NGO:s stöder i Afrika – här kan man med en liten insats stödja projekten och förbättra kommunikationen.

Linda Krondahl med Zainab Nanyoro, f.d. rektor för en sjuksköterskeskola i Tanga. Små hälsokliniker på landet har sällan el. Zainab tycker att all personal bör utrustas med HiLight, för att underlätta arbetet ute i byarna.

Text: **Sten Löfgren**

Foto: **HiNation**

Mer info på webben:
hination.com och hination.org